49՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1621 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 – 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1906 28 ՇԱՊԱՆ 1324 – 3 ԹԸՇՐԻՆԸ ԷՎՎԷԼ 1322

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Ալի Ֆաատէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւս չեն տարուիր

Մանզումէի Էֆքեար

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزیته در
صاحب امتیازی: اوهانس فرید
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԴԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Դրացագիմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՊՐԱՈՒՆ Համալսարանին Նախագահ Պ. Ֆոնսի հետեւեալ խիստ շահեկան գրութիւնը նկատառութեանը կը յանձնենք «Մանզումէ»ի ընթերցողներուն, վստահ ըլլալով որ մեծ ընկերաբանին գործնական հրահանգները իրենց բարեբար ազդեցութիւնը կ'ունենան առհասարակ ամէն կարգի գործի մարդոց վրայ։

ԴՐԱՄ ՇԱՀԵԼՈՒՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԿՈՂՄԸ

Փոխառութեամբ դրամ չենք շահիր։ Անհոգ մարդիկ, եթէ յաջողին բարեկամէ մը քսան երեսուն ոսկի փոխ առնել, իսկոյն կ'սկսին խորհիլ թէ իրենք հարուստ են և անխնայ կը ծախսեն։ Կը մոռնան թէ հաւուի օրը պիտի գայ և թէ վերջին լումայն պիտի հատուցուի։

Թի մը փոխ առնողը թի մը չինած չըլլար, ոչ ալ մէճիտ մը փոխ առնողը նոր մէճիտ մը չհան կ'ըլլայ։ Շաքը կամ կորուստը փոխառութեան գործածումէն կախեալ է։ Նմանապէս գրաւի կամ բանտարկի մէջ չհանողը իրապէս դրամ չչահիր։ Եթէ երկու տղայ դրամ դնեն խաղի մը մէջ, խաղին լրանալուն՝ մին միւսին դրամը կ'առնէ ըստ կանխագոյն համաձայնութեան։ Սակայն առով աշխարհի հարստութիւնը չաւելնար, նոր դրամ չչառուիր։ Պարզապէս մին կը գրաւէ միւսին դրամը առանց փոխարինութեան։ Բայց երկուքէն ոչ մին դրամ չահեցաւ իրականապէս։ Եթէ երկու մարդ թուղթ խաղան՝ խաղին լրանալուն՝ գումար մը կ'ելլէ միոյն գրպանէն և միւսին գրպանը կը մտնէ։ Սակայն աշխարհ չհարստանար առով։ Իրապէս ոչ ոք դրամ չահեցաւ։ Եղածը սա է պարզապէս. Մարդ մը իր իսկ անմտութեամբ ստիպուեցաւ ուրիշի տալ իր ունեցածը։ Սակայն առով չաւելցաւ բնաւ աշխարհի ոսկին, արծաթը, ալիւրը, հագուստը կամ դասաւորակութիւնը, խաղամոլութեամբ դրամ չահողը դրամ չչահեցաւ, այլ՝ գողութեան չատ մօտ եկաւ։

Սակայն ոչքան տարբեր է երկրագործին աշխատութիւնը։ Կրնայ ան, զոր օրինակ, գետին մը ունենալ, ուր որոշ ցորեն ցանել։ Աբօր մը կը գնէ, զոյգ մը ձի իր վարձէ, սերմնացու կ'առնէ գիւղի ամբարէն, կը ցանէ և կ'աշխատի գարունն ի բուն և ամառն ի բուն։ Թերեւս իր աշխատութենէն և տքնութենէն զատ քսան երեսուն ոսկի կը դնէ ձեռնարկին մէջ։

Եւ Օգոստ.ին, երբ հունձքը կը հասնի, կը ծախէ զայն 40-60 ոսկիի և դրամատան կ'աւանդէ 20-30 ոսկիի չափը։ Ահա այդ երկրագործը իրապէս չահեցաւ այդ գումարը։ Ահա այդ չափով աւելցուց աշխարհի հարստութիւնը, առողջութիւնը և երջանկութիւնը։ Հարստացաւ ինք առանց ուրիշ մը աղքատցնելու։ Անձամբ չահեցաւ ինք իր ձեռնարկէն, բայց այն մարդն ալ չահեցաւ, որու ինք ցորենը ծախեց։ Շահեցան նաև սերմնացուն ծախողը, ձիերը վարձու տուողը և ամէն մարդիկ որոնք մասնակցեցան արտին մշակման և բերնաւորման գործին մէջ։ Երկրագործը իրաւամբ կրնայ պարծիլ դրամատան յանձնուած իր գումարին համար, վասն զի ինքզինք հարստացնելով հարստացուց նաև ամէն մարդ, որ ոևէ գործ ունեցաւ ցորենի արտին հետ։

Նոյնպէս կրնայ ըսուիլ կօշկակարի մը նկատմամբ։ Առաջուան կօշկակարներէն չատեր չմնացին, վասն զի մեծ գործարանները գլխովին չրջեցին գործը, և հիմա չատ տեղ ամբողջ կօշիկը մէկ մարդու գործ չէ։ Սակայն ուր որ հարազատ կօշկակար մը կը գտնուի, ան դրամ չահող է ճշմարտապէս։ Այնպիսին կ'առնէ կաշին, թելը, մոմը գործիքները և ատոնց միացնելով իր արհեստաւորի հմտութիւնը՝ զոյգ մը կօշիկ կը շինէ, որ իսկ նիւթերուն տանապատիկը կ'արժէ։ Կօշկարն ալ երկրագործն ալ աշխարհի հարստութիւնը կ'աւելցընեն՝ իրականապէս արտադրելով ինչ որ չկար առաջ։

Այս արտադրութիւնն է քաղաքակրթութեան հիմը։ Բոլոր մեր տուները, դպրոցները և եկեղեցիները անկարելի պիտի ըլլային, եթէ միլիոնաւոր մարդիկ այսպէս հարստութիւն չարտադրէին։ Ժամացոյց և կարի մեքենայ չինողը հում, կոչտ նիւթեր կ'առնէ, որոնք ինքնին քիչ արժէք ունին, և կը փոխարկէ զանոնք օգտակար այնպիսի բաներու առանց որոնց չենք կրնար ըլլալ։ Տարին հաղարաւոր մեքենայ չինողը կրնայ սասսիկ հարստանալ, միլիոններու տիրանալ։ Բայց միանգամայն ամբողջ աշխարհը կը հարստացնէ՝ հազարաւորներու միջոց ընծայելով ստանալ ինչ որ կը ցանկան ունենալ։ Էտիսոն դրամ չահեցաւ ելեկտրական լոյս հնարելով, բայց ամէնս ալ հարստացանք նոյն հնարքին պատճառով։

Հարստութիւն արտադրելու ուրիշ միջոց մը ապրանքի փոխադրութիւնն է։ Բանի մը յարգը իր տեղէն կախում ունի մեծ մասամբ։ Հեռաւոր լեռան մը կատարը գտնուող ձիւնը կամ սառը քիչ արժէք ունի, բայց գաշտային քաղաքի մը մէջ չատ յարգի պիտի ըլլար։ Գրիւ մը ցորենը չաղացք բերուելով մեծ յարգ կ'ստանայ։ Ցորեն փոխադրող հաղարաւոր կառքերը և կառաւորները ևս հարստութիւն կ'արտադրեն՝ ուզուած տեղերը տանելով ցորենը, գարին և վարսակը։ Շատ երկրագործներ կը թողուն որ իրենց խընձորը գետնի վրայ մնայ և փտի, վասն զի միջոց չունին չունեցողներուն տանելու։ Փոխադրութեան գործակալները իրենց ծառայութեամբ կ'աւելցնեն աշխարհի հարստութիւնը։

Ուրիշներ դրամ կը չահին երաժշտական, գեղարուեստական ու գրական ճշմարիտ ու գեղեցիկ գործեր կամ գաղափարներ արտադրելով. Փատէրվօքի հռչակաւոր դաշնակահարը մէկ նուագահանդէսի համար հարիւրաւոր ոսկիներ կ'առնէ, բայց առածէն աւելի կուտայ։ Սրբ Ուալթրը Սքոթ ժրաջան և արտադրիչ մարդ էր ճշդիւ դարբինի կամ ատաղձագործի մը նման։ Միլեէ Ֆրանսացի մեծ նկարիչը հաւանօրէն երեք ֆրանք վճարեց փոքրիկ այն կտաւին համար, որու վրայ նկարեց աշխարհի մեծ նկարներէն մին, «Անտէլուսը»։

Կը տեսնենք ուրեմն թէ դրամ չահելու միայն մէկ օրինաւոր կերպ կայ, և այն է հարստութիւն արտադրել։ Այդ հարստութիւնը կրնայ փաթաթէսի, բամբակէ հագուստի, վէպի կամ երաժշտութեան ձեւով երեւիլ։ Սակայն օրինութիւն կ'ըլլայ ոչ միայն զինք արտադրողին, այլ և ընդհանուր աշխարհի։ Այն մարդը որ կը հարստանայ առանց աշխարհը հարստացնելու, առանց իր նմաններուն ծառայութիւն մը մատուցանելու, խարեայ մըն է։ Առանց փոխարինութեան՝ ոևէ բան ձեռք բերելու, առանց ոևէ ծառայութեան՝ դրամ գիրկելու ամէն փորձեր անբարոյական են։ Պարկեշտօրէն դրամ չահելու միակ հնարաւոր կերպն է աշխարհի բան մը տալ կամ ծառայութիւն մը մատուցանել, զոր չունէր առաջ։

Այս տեսակէտով կրնանք իրական առեւտուրը գնահատել զուտ չահագիտութենէն։ Նպարավաճառը, որ կառք մը չաքար կը գնէ և ապա պարկ պարկ կը ծախէ հարիւրաւոր յաճախորդներու, հանրութեան կը ծառայէ և իր ձեռնարկէն չահ մը ձեռք բերելու է։ Սակայն այն մարդը, որ առեւտրական միջնորդի մը հետ կը համաձայնի տարբերութիւնը վճարել, երբ չաքարին գինը կոտրի և տարբերութիւնը պահանջել երբ գինը բարձրանայ, չահագիտութիւն կ'ընէ պարզապէս։ Հասարակ լեզուով խօսելով, չաքարի գինին վրայ դրաւ կը դնէ։

Հարազատ առեւտուրը միշտ տեսակ մը ընկերային ծառայութիւն է։ Ճշմարիտ հացագործին նպատակն է անօթիները կշտացնել։ Ճշմարիտ դերձակին նպատակն է մերկերը հագուցնել։ Ճշմարիտ բժիշկին նպատակն է հիւանդները առողջացնել։ Հարկաւ, եթէ հացագործը, դերձակը և բժիշկը ճարտարութեամբ կատարեն իրենց գործը, պիտի չահին։ Սակայն այդ դիպուածական մէկ արդիւնքն է իրենց բուն նպատակին, որ ընկերութեան ծառայել է։ Կրնանք հասկնալ թէ ի՛նչ ըսել է սա հասարակ խօսքը թէ «Աշխատութիւնը հարստութեան աղբիւրն է։» Խելքով ու նկարագրով ի գործ դրուած աշխատութիւնը միշտ հարստութեան գլխաւոր աղբիւրն է։ Սակայն անխորհուրդ աշխատութիւնը վատնում է։ Մեզմէ ո՞վ կ'ուզէ օրէ օր և ամսէ ամիս ծովափին քով կենալ և ցամաքէն ծով և ծովէն ցամաք աւազ նետել թիով։ Արժանապատուութեան դէմ է աննպատակ և անխելք գործ կատարել։ Այդպիսի աշխատանքներ աղքատութեան և տխմարութեան աղբիւր են։ Բայց խորհրդով աշխատութիւնը միշտ յարգ ունի, և որչափ մեծ ըլլայ խորհուրդը, նոյնչափ մեծ կ'ըլլայ արժէքը։

Մէկը կաւ կ'առնէ և ութ մատ երկայն, չորս մատ լայն և երկու մատ բարձր աղիւսի կը վերածէ։ Գործը քիչ արժէք կ'ունենայ, վասն զի քիչ խելք պահանջեց։ Ուրիշ մը նոյն կաւը կ'առնէ և գեղեցիկ, չքնաղ ու մեծադիր զարդանօթի մը կը վերածէ։ Մարդը խելք, ճարտարութիւն, յիշողութիւն, երեւակայութիւն, սէր կը դնէ գործին մէջ, հոգիի բաներ, և հոգին արժէք կուտայ կաւին։ Դիմու և սրտի աշխատութիւնն է որ հարստութեան գլխաւոր աղբիւր կ'ըլլայ։

Ճանարանի մը վերատեսուչը թերեւս ոևէ կարեւոր գործ կատարող մը չթուիր։ Աշխատաւորները առաւօտուն մանարան մտնելու պահուն կը տեսնեն զայն ապակեդուռներուն եռա հանդարտիկ նստած իր գրասեղանին առջև։ Կը նախանձին անոր իրրև մէկուն, որ մեծ թռչակ մը կ'առնէ առանց աշխատութեան։ Սակայն մէկ օրուան մէջ մատաւոր թերեւս աւելի մեծ գործ կը կատարէ քան զոր հարիւր աշխատաւորներ կրնան վեց ամսուան մէջ կատարել։ Ինք պատասխանատու է մանարանին բոլոր աշխատաւորներուն, բոլոր կոլուսներուն, արկածներուն և անակնկալներուն համար։ Ինք կ'ուսումնասիրէ առեւտրական հրապարակները, նոր մեքենաները, նոր դրութիւնները, նոր հարցերը։ Ինք պարտի տեղեակ ըլլալ խամ նիւթերուն, գիտնալ թէ մէն մի կանգուն կտաւ ճիշդ քանիի՞ կը նստի և ո՞ւր կը ծախսուի։ Իր մէկ սխալը կրնայ ամբողջ մանարանը կորստեան և թշուառութեան աղբիւր ընել հաղարաւոր մարդոց։ Արդ, անոր թռչակը իր արդար իրաւունքը չէ։

Երկաթուղիի մը վերատեսուչը, և կեղեցիի մը հովիւը, շոգենաւի մը հաւապետը, բաթր դպրոցի մը տնօրէնը, շատ աւելի ծանր աշխատութիւն ունին քան իրենց ներքեւ գտնուող մարդոց ոևէ մին։ Եւ առանց վերատեսչին գլխովին անօգուտ պիտի ըլլային երկաթգիծն, եկեղեցին, շոգենաւը և դպրոցը։ Արդի առեւտրական աշխարհը ինչ աղնիւ բան պիտի ըլլար, եթէ անոր մէջ մանող ամէն երիտասարդ սեակ մը հանրային ծառայութիւն համարէր այդ մուսը։ Մեծ դրամագլխի և տնտեսական խելացնորիչ ձեռնարկներու այս օրերուն մէջ կը փորձուինք երբեմն խորհիլ թէ առեւտրական ասպարէզը բոլորովին անձնասիրական է, թէ իր նշանարանը սա է պարզապէս. «Ամէն մարդ ինքզինք հոգայ և Սատանան տանի զայն որ ամէնէն ետ կը մնայ»։

Սակայն ճշմարիտ չէ այս։ Հաղարաւոր երիտասարդներ այսօր գործակատար աշխարհը կ'երթան իրենց ընկեր արարածներուն ծառայելու նպատակով։ Ճարտարագործական ասպարէզի մեր պետերէն հազարաւորներ այսօր ոչ միայն պարկեշտ են, այլեւ խոյս կուտան ոևէ ձեռնարկէ որ երկու կողմին ալ օգտակար չէ։ Ցոյժ բաղում առեւտրականներու խօսքը իրենց մուրհակին չափ վստահելի է։ Մեր արդի վարկի դրութեան հիմը իրարու վրայ մեր վստահութիւնն է։ Այսօր գործի գացող երիտասարդը իր սերնդին ծառայելու ընթանալի պատեհութիւն ունի։ Կրնայ երթալ հոն նոյն ոգիով, որով Բասթէօռ իր աշխատանոցը կ'երթար։ Բասթէօռ իր ծառայութիւններուն համար վարձք կ'ընդունէր։ Բայց իր ծառայութեան համար կ'ապրէր և ոչ թէ վարձքին համար։

Բարոյագիտական օրէնքը, զոր հիմա պարտաւորիչ կը ճանչնանք պետական մարդուն, գիտունին և արուեստագէտին համար, սկսած է յուշիկ բայց ստուգիւ առեւտրականներու ալ օրէնքը դառնալ։ Բոլոր սահմաններուն և խարեբաներուն գոյութեան հակառակ՝ անդադար կը մօտենանք այն օրուան, «երբ ոչ ոք պիտի աշխատի համբաւի համար, այլ ամէն ոք աշխատութեան հրճուանքին համար։» Եւ աշխատութեան իրական հրճուանքը օգտակար կամ գեղեցիկ բան մը ընելու և այդ կերպով աշխարհը հարստացնելու հաճոյքն է։

Լ.ՈՐԱՄԱՐԳԻԻ ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ամպարիզ՝ Բիւչիւք Զէքմէճէ գաւառակի գայմագամութեան շրջանակին մէջ և Մարմարայի եղերքը 45-50 տուն է վաղաչէն գիւղ մըն է, և իր ընդարձակ հովիւներովը և դաշտերով յարմարագոյն վայր մը լորամարգի որսալու։ Շրջակայքը կան նաև Կարտայ, Դրակատեայ, Գալիկրատեայ և Անաշեայ յոյնաբնակ գիւղերը, որոնք թէպէտ չունին ընդարձակ հովիւներ և դաշտեր, սակայն դարձեալ հարիւրաւոր որսորդներ բնակութիւն կը հաստատեն նոյն գիւղերը ի սէր համեղ թռչունին։ Պոլսոյ հեռաւոր թաղերէն և արուարձաններէն հարիւրաւոր որսորդներ, նաւակներով, կառքերով և հեծիտոն կուգան չաբաթ օրերը, հետեւեալ օրուան կիրակիէն օգտուելով՝ Անպարլը կը գիշերեն։ Առաւն մթնշաղին դաշտը լեցուն է արդէն որսորդներով և արձակուած հրացանի բոմբիւնները խլացուցիչ հագամանք մը կը ստանան։ Ոմանք որսաշուներով և ոմանք ալ առի չգոյէ կը բաւականանան երկար եղէգներով անիմայ ծեծել ալուձախի խուիւները և թռչունը ահարեկ թռիչ կ'առնէ, ուրկէ որսորդը օգտուելով հրացանը կ'արձակէ։ Ամպարլըէ գրեթէ մէկ ժամ հեռու, դէպի արեւմտեան հիւսիս «Իօմէր Փաշա մէրասը» յորջորջուած լայնածաւալ արտեր կան, ուր նշանաւոր են հինգ ընտանիքէ բաղկացած Գնչու որսորդները, որոնք վերոյիշեալ հոն հաստատելով օրն ի բուն լորամարգի կ'որսան։ Որսորդութեան կը մասնակցին գնչու ընտանիքին բոլոր անդամները, որով խիստ նորօրինակ հանգամանք մը կը ստանայ։ Մէկ մէկ եղէգ կամ պարզ փայտի ճիւղեր առած ձեռուընին այն ատիճան ուժգին կը զարնեն խուիւներուն որ կէս ժամ հեռաւորութենէն իսկ հասկնալի կ'ըլլայ իրենց ներկայութիւնը։ Աղմուկէն թռչունը սարսափած թռիչ կ'առնէ և զոհ կ'երթայ առանց բացառութեան գընչուին նշանառութեանը։ Խորամանկ գնչուները տակաւին արշալոյսը չծագած մութին մէջ կը սկսին հրացան արձակել որով հրացանին բոմբիւնէն թռչունը վախնալով կը ձգէ դաշտերը և կ'երթայ ապաստանիլ մացառոտ գետինները։ Առաւն քաղքենի որսորդները անդիտակ գնչուներու այս արարքին ի զուր կը ինտուեն լորամարգին բաց դաշտերուն մէջ։ Գիւղացիք կռահելով գնչուներու այս խորամանկութիւնը, իրենք ալ նոյն ընթացքին հետեւելով կ'օգտուին։ Երբեմն կը պատահի որ վարժ որսորդ մը հարիւրէ աւելի կը յաջողի որսալ։ Իսկ կան կարգ մը նորելուկ որսորդներ որ հակառակ թռչունին առատութեանը, հատ մը իսկ չեն կրնար որսալ և որովհետեւ ամօթալի պիտի դառնան, կը ստիպուին դրամով գնել և երբ վերադառնան մեծայողդողդ բառերով դրուատիքներ կը ջանան հիւսել իրենց յաջողութեանց մասին։ Ծախող գիւղացիք, երբ սուղ գիներով յաջողին ծախել այդպիսիներուն իրենց թռչունները, «արծաթ արհիճով որսացողներ» մակդիրը տալով, էր ծաղրեն զանոնք։

Այս տարի լորամարգին առատ էր, բայց բաղդատմամբ ուրիշ տարիներու սուղ գինով ծախուեցաւ։ Հրապարակին վրայ այժմ զոյգը կ'ընէ 3-3½ ղ.։

Վ. Կ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՒՍՏՐԻՈՅ 1906Ի ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ

ՅԻՍՈՒՆԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ՔՈՒՐՈՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՃԱՌԸ

Աւստրիոյ Երեսփ. Ժողովին Եր. աւուր նստին մէջ ելմտական նախարար Բորիթասքի 1907ի ելմտացոյցը ներկայացնելուն առթիւ, ընդարձակօրէն պարզեց 1906ի ելմտացոյցին բարերար արդիւնքները։ Աւստրիոյ այս տարուան ելմտացոյցը յիսուներկու միլիոն քուրոնի յաւելուածական հասոյթի գումար մը ցոյց կուտայ։ Աւստրիոյ թերթերը իրենց հրճուանքը կը յայտնեն այս ծաղկեալ կացութեան վրայ։ Ելմտական նախարարը 1907ի ելմտացոյցին համար ևս յաւելուածական հասոյթներ նախատեսած է, աւելցնելով հանդերձ ծախքերը և հանրօգուտ նպատակներու յատկացուելիք գումարները։ Յաւելուածական հասոյթներէն 35 միլիոն քուրոն երկաթուղիներու, ճամբաներու և հանրօգուտ շինութիւններու պիտի յատկացուի անոնց համար որոշուած սովորական ծախքերէն դուրս, 7 միլիոն հիւանդանոցներու համար, 6 միլիոն խնայողական անուններու համար։ 1 միլիոն արտածութեանց եղանակները բարւոքելու համար, 2 միլիոն թոքախտի դարմանումի խուզարկութեանց համար։ 1907ի ելմտացոյցին մէջ կառավարական պաշտօնաւորներուն ծախքերը աւելցած են, պաշտօնէից ամէնուն ալ թոշակները բարձրացած, քանի որ ընկերային և ընտանեկան ծախքերը

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՕՆԸ)(17)(

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

ՄԵՂՐԱԼՈՒՍՆԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Դ.

ԿԱՊՈՅՏ ԺԱՊԱՒԻՆԸ

Լուկ պահարանին մէջէն թուղթ մը հանելով Սառայի երկնցուց ու առաջարկեց որ կարդայ զայն։ Սառա ձեռքը առաւ թուղթը ու անոր վրայ երբ ակնարկ մը ուղղեց, տեսաւ որ զօրապետ Լապիանօֆի ու Ասահի կոմսին հասցէին ուղղուած էր զայն, հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Վեհաժողովին մէջ ձեր բռնած ընթացքը գնահատութեան արժանի է. խիստ լաւ ըրիք ձեր առաջարկներուն վրայ հաստատ մնալով, բայց ձեզի պէս մարդիկը պէտք է որ առանց հետաքրքիր ըլլալու կոյր զկուրայն հնազանդին իրենց տրուած հրամաններուն. ասոր համար՝ ինձ տրուած բարձրագոյն հրամանին համեմատ, ձեզմէ երկու պատանդ առի, որպէս զի ապահով ըլլամ թէ բան առ բան պիտի գործադրէք ձեզի տրուած հրամանները։ Այս պատանդներն են ձեր երկու սիրասուն աղջիկները՝ օրիորդ Մօնա ու Լիմօքի. վստահ պէտք է ըլլաք որ՝ ոևէ վտանգ չսպառնար այս երկու օրիորդներուն. որչափ ատեն որ դուք անկեղծութեամբ հպատակիք ձեզի տրուած հրահանգներուն ու հրամաններուն, ձեր աղջիկները խիստ զուարթ ու երջանիկ կեանք մը պիտի վարեն. ասկէ զատ կրնաք վստահ ըլլալ որ երբ պահանջուած կերպով վարէք վեհաժողովին մէջ ձեզի յանձնուած պաշտօնը, օրիորդները ձեզի պիտի վերադարձուին քիչ ատենէն. գիտեմ որ դուք գորովասիրտ հայր մըն էք և կը գուրգուրաք ձեր զաւակներուն վրայ. այս պատճառու պիտի յարգեք ձեր զաւակներուն հանդէպ ցուցուցած գորովը ու վարձատրելու համար ձեր հլու հնազանդութիւնը մեր հրամաններուն, պիտի ապահովենք ձեր ընտանեկան երջանկութիւնը. հակառակ պարագային հազարաւոր փորձանքներու պիտի հանդիպիք ու պիտի չի կրնաք օձիքնիդ ազատել մեր սպառնալիքներուն ձեռքէն։

ԿԱՊՈՅՏ ԺԱՊԱՒԻԷՆԻՆ
ՏԷՐԸ

Սառա տասը անգամ գոյն փոխեց մինչեւ որ նամակին ընթերցումը աւարտեցաւ. ետքը զայն Լուկի յանձնելով, տրտում տխուր ակաւ մտածել թէ, ասանկ պաղարիւն սրիկայ մը որ զօրապետին ու կոմսին իսկ այսչափ մեծ սպառնալիք կ'ընէր, ի՞նչ մեծ չարիք պիտի հասցնէր արդեօք իրեն ու Լիւսիէնի։ Խորամանկ Լուկ անմիջապէս կռահելով դեռատի կնոջ մտքէն անցածը,

—Երբ կամքիս ընդդիմացողները կը պատեմ, ինծի օգնողները վարձատրելն ալ չատ լաւ գիտեմ ըսաւ. դուք արդարեւ սխալ քայլ մը առիք առջին առթիւ իմ գործերուս միջամտելով, սակայն քանի որ անոր փոխարէն բազմապատիկ ծառայութիւններ ալ մատուցիք, կրնաք վարձատրութիւն սպասել ամենայն իրաւամբ։

Սառայի յուզումն ու զայրոյթը չափն անցած էր այլ եւս, որ ամէն նկատում ոտքի տակ առնելով, զղուանք արտայայտող չեչտով մը.

—Ես վարձատրութիւն չեմ սպասեր ձեզմէ, պարոն, ըսաւ. եթէ դուք քիչ մը խիղճ կը կրէք, եթէ սիրտ ըսուած բանին վրայ գաղափար ունիք, ազատ թողուցէք զիս ու ամուսինս որ մեր ճամբան շարունակենք. սխալ մը գործեցինք ու զայն քաւել տուիք մեզ տանապատիկ փոխարինութեամբ։

—Բայց նախ կը փափաքիմ որ յիշէք թէ հոս իմ իրաւասութեանս տակ կը գտնուիք բացարձակապէս և եթէ դուրսն ալ...

— Հասկցա՛նք, ընդմիջեց Սառա զայրոյթի բաւն չեչտով մը, ատոնց ամէնքը հասկցանք. զիս ու ամուսինս պիտի սպաննէք, ուրիշ բան մը կրնա՞ք ընել. օ՛ն ուրեմն փոխանակ բարոյապէս սպաննելու, ըրէք ինչ որ կը ապառնաք։

Դեռատի հարսը գրգռուած առիւծի մը նման կոչում ըրաւ ամբողջ արիութեանը ու չուզելով ա՛լ աւելի գործիք ըլլալ վատ Լուկի ձեռք, որոշեց վերջնականապէս ընդդիմանալ։ Խորամանկ ծովասպատակը կռահեց այս պարագան։ Եթէ շոգենաւին մէջ ըլլար, բերան բանալ չէր տար Սառայի, սակայն հոս ցամաքին վրայ զայն գրգռելը անխոհեմութիւն էր բացարձակապէս. եթէ դքսուհին մահը աչքը առնէր, կրնար մեծ աղմուկ յարուցանել և ոստիկանութեան ուշադրութիւնը հրաւիրել իր վրայ։ Ասանկ անտեղութիւն փճացում էր Լուկի համար որ անմիջապէս փոխելով լեզուն,

—Կը ցաւիմ որ Տիկին, ըսաւ, սխալ մեկնութիւն տուիք իմ խօսքերուս և ընթացքիս. ես՝ ձեր ինձ հասցուցած չարիքին փոխարէն միայն ծառայութիւն մը պահանջեցի. ուրախ եմ որ լիուլի կարգացիք զայն. հիմայ ուրիշ բան չի մնար այլեւս ինձ՝ եթէ ոչ շոգենաւ տանելով ձեր ամուսնոյն յանձնել զձեզ ու երախտագիտութիւն յայտնելով, խնդրել որ շարունակէք ձեր մեղրալուսնային ուղեւորութիւնը։ Միեւնոյն ժամանակ պիտի խնդրեմ նաև ձեզմէ Տիկ. Դքսուհի որ բոլորովին փոխէք նուաստիս մասին տածած ձեր յոռի գաղափարը. ես սկզբունքի մը կը հետապնդիմ, ինչ որ դուք ոճրագործութիւն մը կը նկատէք. հոգ չէ որ պիտի գայ ատեն որ բարձրագոյն սալոններու մէջ պիտի հանդիպինք իրարու և այն ատեն կարծեմ իրաւունք պիտի տաք ինծի։

(Շարունակելի)

նոր պէտքերու դուռ բացած են։ Նախարարը ուրախութեամբ յայտարարեց թէ այս ամէն բաները կարելի պիտի ըլլայ ընել առանց փոխառութեան դիմելու։ Ցաւելուածական հաստոյթներէն պիտի գնուին նաև թնդանօթները, որոնց պէտք ունի աւստրիական բանակը իր սովորական հաւասարակշռութիւնը պահպանելու համար։

Ահա ամփոփումը եւմական նախարարին կարեւոր բանախօսութեան.—

Երկրագործութեան, ինչպէս նաև վաճառականութեան և ճարտարարուեստի սահմանին վրայ արդէն իսկ անցեալ տարիէն սկսած բարձրացումը չնչտուած կը տեսնենք այս տարի։ Առեւտրական նոր պայմանագրութեանց մասին ունցեած երկիւղները իրականութիւն չգտան։ Անոնք նոր զօրաւոր մղում մը տուին մեր անտեսական գործունէութեան և բոլոր երեւոյթները ցոյց կուտան թէ 1907ին ա՛լ աւելի զգալի պիտի ըլլայ այդ պայմանագրութեան օգուտները։ Մեր կայսերական պանքային թուղթերուն առատութիւնը և ասկէց առաջ եկած զեղչի սակին բարձրացումը կարելի է վերագրել առեւտրական գործունէութեան սաստկութեան։ Պանքային Հոկտ. 7ի հաշիւներուն նայելով, առեւտրական թուղթերուն գումարը բաղդատմամբ նախորդին այս տարի 208 միլիոն քուրօն բարձր է։ Մեր ամբողջ արտածութիւնները մինչեւ Սեպտ.ի վերջ 705 միլիոն քուրօն աւելի բարձր է քան նախորդ տարուան նոյն թուականին։ Յորմնի վաճառականութիւնը ոգեւորութեամբ կը շարունակուի, և մեր գործունէութեան մէջ գտնուող ճարտարարուեստը մեծամեծ քայլեր կ'առնէ, և բնական ու օրինաւոր է թէ այս աշխոյժ կացութիւնը իր ազդեցութիւնը պիտի ունի դրամական հրապարակին վրայ, բնական է թէ սակի ենթարկուած թուղթերուն ընթացիկ գիները տեսակ մը տարուբերում պիտի զգան, և մեր Ռանթին գինը ա՛նչքան բարձր պիտի չմնայ, որքան բարձր կ'ըլլայ ա՛նպէսի ժամանակներ, երբ երկրագործութեան և ճարտարարուեստին զբաղումները լաւ չերթան։ Միւս եւրոպական Տէրութեանց բաղդատմամբ մեր Ռանթը դարձեալ քիչ ետ գացած է։ Մինչ անգլիական Քոնսոլիտին, ֆրանսական Ռանթին, գերման կայսրութեան փոխառութեան թուղթերուն, և բրուսիական Քոնսոլիտէին անկումը 3%ի կը յանգի։ Ասիկա միմիթարական երեւոյթ մըն է մեր ամբողջ տնտեսական կացութեան, հակառակ սա պարագային թէ ամիսներէ ի վեր մեր դրամական հրապարակը երկրագործութեան և ճարտարարուեստին պահանջումներուն տակ պարտաւորած է։

Նախարարը ի վեր հանեց երկաթի և ածուխի ճարտարարուեստին մէջ տեսնուած յառաջդիմութիւնը։ Երկաթի ճարտարարուեստին մէջ, որ փորձով հակացուած է թէ վստահելի ասիճանացոյց մըն է տնտեսական զարգացման, արտադրութիւնը բաղդատմամբ նախորդին այս տարի հարիւրին տասը աւելցած է։ Աւելցած են մանաւանդ երկաթի արտածութիւնները դէպի Ռումանիա և Իտալիա, ինչպէս նաև մեր բնիկ պողպատին արտածութիւնը դէպ ի ամէն երկիրներ։ Երկաթի ճարտարարուեստին զարգացումը կապուած է ածուխի ճարտարարուեստին հետ։ Երկաթի ճարտարարուեստին համար միայն ածուխին սպառումը հարիւրին 25 աւելցած է։

Շաբաթի ճարտարարուեստը 1905ին ո՛չ միայն նմանը չտեսնուած ընդարձակութիւն մը ստացաւ, այլ նաեւ ճանկնդեղին քանակը և որակը չատ գոհացուցիչ եղաւ։ Շաբաթի սպառումը խիստ բարձրացաւ Պրիւսէլի պայմանագրութեան նպաստաւոր ազդեցութեան հետեւանքով, չաքարը ածանցաւ, և խիստ սահմանափակուեցաւ գիներուն արուեստական բարձրացումը, ինչպէս Սէնտիքաները կ'ընէին ասկէց առաջ։ Գործաւորներուն թոշակները աւելցած են, և կեանքի հանգստաւէտ պայմաններու հետզհետէ աւելի տէր կ'ըլլան անոնք այս պատճառաւ։

Ճարտարարուեստական գործունէութեան մէջ յոյժ նշանակալից դեր մը կը կատարէ հիւսուածեղինաց ճարտարարուեստը։ Լոնտոնի, Պուքրէշի, Միլանի և վերջերս ալ Ռայխենպէրգի մէջ տեղի ունեցած ցուցահանդէսները արտասահմանի ուշադրութիւնը նորէն մեր հիւսուածեղինաց ճարտարարուեստին կողմը դարձուցին, մանաւանդ գնահատուեցաւ մեր արտադրութեանց ճաշակը։ Մեր այս ճարտարարուեստը նոր շահաստաններ գտնելու կ'աշխատի։ Բրուտի և ապակիի ճարտարարուեստը, վակոնի գործարանները, թղթաշինութիւնը, գեղարուեստի առարկաներու ճարտարարուեստը, լուցկիի վաճառականութիւնը և աղօրեպանութիւնը ամէնքն ալ մասնակից են մեծ ոգեւորութեան։

Ամենամեծ հոգ պիտի տանինք երկաթուղիներուն համար։ Մանաւանդ երու և Պեսարաբիայի խաղ դրութեան վերջ պիտի տրուի։ Արդէն Երեսփ. ժողովը որոշած է պետականացնել բոլոր երկաթուղիները։

Մաճառստանի հետ մեր եւմական իրաւախոհութեան դժուարութիւնները պիտի կրնանք լուծել։ Վաճառականութեան և ճարտարարուեստի ներկայ պայմաններուն մէջ բոլոր Տէրութիւնները իրարմէ կախում ունին, ա՛ւր մնաց Մաճառստան, որ հարիւրաւոր տարիներէ ի վեր մեզի հետ առեւտրական հաղորդակցութեան մէջ է։ Մաճառները ո՛չ միայն ուշիմ քաղաքագէտներ են, այլ նաեւ լաւ հաշուողներ։

Երկաթուղիները Պեսարաբիայի վարչութեան տակ առնելով, ժողովուրդին տնտեսական շահերը պիտի պահպանուին։

Տալմցիոյ մէջ նոր նաւահանգիստներ պիտի չինուին, կամ եղածները պէտքերուն համեմատ պիտի ընդարձակուին, Թրիէսթէի մերանոցները և քարափները պիտի ընդարձակուին, մեր առեւտրական նաւատորմին շահերը բարձրացնելու նպատակաւ։

Երկուքուկէս միլիոն քուրօն յատկացուցած ենք նոր եւմտացոյցին մէջ փողոցներու և կամուրջներու բարեփոխութեան, և զանազան ջուրի նոր ճամբաներու համար։ Առողջապահական վարչութիւնն ալ յատկացուած են նոր գումարներ համաճարակներու և ժողովրդային հիւանդութեանց դէմ մղուած պայքարին աւելի ոյժ տալու համար։

Դատական գործոց նախարարին տրամադրութեան տակ գումարներ դրուած են 'քանտերու բարեկարգութեան համար։

Կրթական նախարարին տրամադրութեան տակ կը դնենք իր սովորական եւմտացոյցէն զատ, 3.2 միլիոն քուրօն, քանի որ ընդհանուր դաստիարակութեան պէտքերը աւելցած են, և հետեւաբար կրթութեան բոլոր ճիւղերուն մէջ պէ՛տք է աւելի ուշադրութիւն, աւելի գործունէութիւն։

Համալսարանական դաստիարակութեան վարկին վրայ աւելցուցած ենք 908,422 քուրօն։

Երկրորդական կամ Միջնակարգ վարժարաններուն վարկին վրայ 1 միլիոն 261,434 քուրօն աւելցուցինք, որովհետեւ այս վարժարաններէն հիմա չատ աւելի բան կը սպասուի, և անոնց պէտքը ժողովուրդին բոլոր խաւերուն մէջ երթալով զգալի կ'ըլլայ։ Երեսունեւմէկ նոր պետական միջնակարգ վարժարաններ պիտի բացուին։

Ներեցէ՛ք, Տեա՛ր իմ, որ հոս փոքրիկ չեղում մը ընեմ։ Պատուաժան Երեսփոխաններուն մեծագոյն մասը կարդացած է անչուշտ Էնտրիու Քարնէկիի նշանաւոր երկասիրութիւնը, «Գործի Աշխարհը»։ Քարնէկի աղքատ ոստայնանկի մը զաւակն էր, տասնըչորս տարեկան հասակին մէջ իր հօրը հետ Սկովտիայէն Ամերիկա գաղթեց, և հակառակ իր պատանեկութեան միջոցին կրած ծանր նեղութիւններուն և կարօտութեան, աշխարհի ամենահարուստ մարդիկներէն մին եղաւ, որ գեղեցիկ բախտի մը արտադրութիւնը հիմա կը գործածէ ամենամեծ ձեռնարկութեանց յառաջացման տնտեսական և կրթական սահմանին վրայ։ Քարնէկի այդ երկասիրութեան մէջ կը խօսի գործնական կեանքին վրայ դաստիարակութեան ազդեցութեան մասին, աքանչելի եղանակով մը։ Բարձրագոյն դաստիարակութեան մը պէտքը կը պարտաւորէ պատանին նկատի առնել իր գործի մարդ մը ըլլալու պարագան իր կեանքին մէկ ապագայ ասպարէզին մէջ։ Ասոր համար չատ դժուարութիւններու պիտի հանդիպի, նոյն իսկ յաճախ գործնական կեանքին դէմ դիմակայութիւն մը պիտի արթննայ անոր մէջ։ Պատանին սովրածներէն չատերը — Քարնէկի — յարմար չեն գործնական կեանքին համար անոր գոհացուցիչ պաշար մը տալու, և ասիկա մէջտեղ կ'ելնէ ա՛յն ատեն երբ պատանին իր ձեռքովը չօշափէ բիրտ իրականութիւնը։ Հեռացած անցեալի մը պատմութեամբ և մեռեալ լեզուներով պատանին զբաղեցնելը ա՛յնպէսի բան մըն է, զոր գիտնալը թերեւս մերինէն տարբեր ուրիշ մոլորակներու յարմարի, բայց որ անգամ է ցոյցի խնդիրը գործնական կեանքին վրայ կը դառնայ։ Այս կերպով բարձրագոյն դաստիարակութիւնը գործնական կեանքի յաջողութեան համար կեղտակարծ է։

Տեա՛րք իմ, ասոնք են Քարնէկիի դիտողութիւնները, որոնք մեր միջնակարգ վարժարաններուն մէջ տրուած կրթութիւնը պարզապէս կը պախարակեն։ Սկովտացի միլիառատէրին այս տրամադրութեան պիտի չհետեւիմ ապահովապէս։ Մեզ որ ինք Քարնէկի ալ իր տրամադրութեանց կը հակասէ միլիոնաւոր տոլարներ ծախսելով համալսարաններու հիմարկութեան համար։ Եւ ա՛նպէս կը նկատեմ թէ մենք մարդիկ կը դաստիարակենք, որոնց գլխաւոր գործը գործնական զբաղումը չէ, թէեւ այս ալ առաւելութիւն մըն է, զոր պէտք չէ անտես ընենք։ Բայց, Տեա՛ր իմ, գործնական ասպարէզի նպաստակայարմար դաստիարակութեան մը պէտքը միշտ աչքի առջեւ ունենալու է։ Պետութիւնը այլ եւս նոր պաշտօնեաներու պէտք չունի, ընտրելիներուն թիւը արդէն իսկ չատ աւելի է։ Իսկ իրենց միջոցներով միայն ապրող մարդոց թիւն ալ սահմանափակ է։ Ուստի դուռ միայն որ ամէն զոհողութիւն չէք խնայեր գոհացնելու ժողովուրդին փափաքը դաստիարակութեան և կրթութեան համար, մեծ ծառայութիւն մը մատուցած պիտի ըլլաք, երբ ձեր ջանքերը նուիրէք աւելի՛ գործնական դաստիարակութեան մը պէտքերուն, ինչպէս ամէն տեսակ մասնագիտական վարժարաններու, առեւտրական, անտեսական, արհեստական, հիմակ մանաւանդ երբ ճարտարարուեստը աշխատութեան բարձրագոյն ուժերու պէտք ունի։ (Մատեր)։

ՀՕԷՆԼՕԷԻ ՑԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԵՆԷՆ ՆՈՐ ԲԱՂՈՒՄԱՆ.— Աւստրիոյ և Գերմանիոյ մէջ կը շարունակէ մեծ աղմուկ հանել հանդուցեալ վարչապետ Բլօտվիկ Հօէնլօէ իշխանին յիշատակագրերուն հրատարակութիւնը։ Արդէն քաղուածներ տուին անկէց։ ահա մէկ քանի յոյժ չահեկան քաղուածներ եւս.—

1895 Սեպտ. 11ին Հօէնլօէ իշխան Բէթէրհօֆի մէջ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Զարլն հետ։ Խօսք դարձաւ Ծ. Արեւելեան խնդիրներուն վրայ, և Նիքոլա Բ. ըսաւ թէ Բեռերսպուրգի և Պերլինի միջեւ կարծիքի տարբերութիւններ տեղի ունեցան Ճաբոնի մասին, որոնք սակայն հաթեւեցան, և մնացեալն ալ Թոքիոյի մէջ կարգադրուեցաւ բանակցութիւններով։

«Խօսքը մէջերնիս, ըսաւ կայսրը, կարծեմ թէ այս մեր տարբերութեան պատճառը Մ. Մարշալն է» (որ նոյն միջոցին Գերման արտաքին գործոց նախարարն էր)։ Բողոքեցի և ըսի որ Մարշալ ֆօն Պիպերշթան իրեն ի՛նչ հրաման որ տրուած էր, ա՛յն ընաւ, և թէ մենք առանց կայսեր հրամանին բան մը չենք ըներ։ Զարը ըսաւ.— «Ճաբոնցիներուն համար չատ համակրութիւն ունիմ իրապէս, թէև զօրաւոր պատճառ ալ չունենամ համակրելու։ Իմ ճամբորդութեանս միջոցին ի՛նչ որ տեսայ այդ երկրին մէջ, մեծ ապաւորութիւն ըրած է վրաս։ Հիայայ հոն տիրող բարեկարգութեան, և բնակիչներուն գործունէութեան և խելացութեան վրայ։ Բայց այս համակրութիւնը արգելք չեղաւ ինծի գործելու Ճաբոնցիներուն դէմ երբ ուզեցին չափազանց հեռուն երթալ։ Զինացիք անկիրդապահ խուժան մըն են, որոնք ունին լաւ զէնքեր, թնդանօթներ և բերդեր, բայց չեն գիտեր գործածել զանոնք»։ Յետոյ Զարը ըսաւ թէ գարնան գրած է մեր կայսեր (Վիլհէլմ Բ.ի) թէ ինք ընդդիմութիւն պիտի չընէ եթէ մենք Զինաստանի մէջ տեղ մը գրաւել ուզենք, ցամաքին կամ ծովեզերքին վրայ։ Լսի իրեն թէ կայսրը իրրեւ գաղտնիք հաղորդած է այն իրեն (ասոր վրայ Զարը հաւանութեան շարժում մը ըրաւ)։ Յետոյ Ցուզան կղզիներուն վրայ խօսեցայ, բայց — ըսի — Անգլիացիք իրաւունքի խնդիր կը հանեն։ «Այո՛, ըսաւ կայսրը, անոնք միշտ ամէն բան իրենց համար ունենալ կ'ուզեն։ Ո՛ւր որ մէկը բան մը առնէ, Անգլիացիք չատ աւելի առնել կ'ուզեն», և այս պահուս ձեռքի շարժում մը ըրաւ։ «Անցեալ օր լրագիրներուն մէջ կարդացի թէ Անգլիա պէտք է տակաւին հազար մղոն տարածութեամբ տեղ մը ձեռք պէտք է բերէ Հօնկ — Քոնկի հիւսիսային կողմը։ Բայց, Ատուած իմ, կարծես ա՛լ մեր հողին վրայ գացած կ'ըլլայ.»։ Հրաժեշտի միջոցին, յարգալից բարեւներ հաղորդեց մեր կայսեր, և ըսաւ.— «Ըսէ՛ք կայսեր որ շարունակէ գրել ինծի անձամբ, երբ հաղորդելիք բան մը ունենայ ինծի»։

Ծ. Արեւելեան վարչակազմութիւնը դարձեալ նիւթ եղաւ Զարին և Հօէնլօէի միջեւ, երբ այս վերջինը Պրեսլաւի կայսրանը կը սպասէր՝ ճամբորդող Զարին իր յարգանքը մատուցանելու։ Այս առթիւ Զարը իր անվստահութիւնը յայտնեց անգլիական քաղաքականութեան դէմ։ Ըսաւ.—

«Շատ կը սիրեմ Անգլիան և Անգլիացիները, որոնք համակրելի են ինծի, բայց իրենց քաղաքականութեան չեմ վստահիր։» Ըսեր էն իրեն թէ Անգլիոյ պետական մարդիկը իր այս այցելութեան առթիւ փափաքեր են համաձայնութիւն մը կնքել իրեն հետ Ծ. Արեւելեան խնդրոյն վրայ։ Երբ պատասխանեցի թէ անգլիական վարչութեան հետ անկարելի է պայմանագրութիւն մը կնքել, քանի որ հանրային կարծիքը փոփոխ է այդ երկրին մէջ, հաւանութիւն տուաւ ըսածիս։ Կայսրը յետոյ մէջ բերաւ Լօպանովի գաղափարը, այսինքն ռուսական քաղաքականութեան գլխաւոր գործը Ծ. Ասիոյ մէջ է և Սիպերիական Երկաթուղիին ամբողջացումը։ Ճաբոն չատ կը պատրաստուի։ Բայց դրամ չունի, եթէ նոյն իսկ չինական արշաւանքին պատերազմական տուգանքը հաշուենք։ Ռուսի չի գիտեր թէ ի՞նչպէս կ'ուզէ ամբողջացնել իր պատրաստութիւնները։ Մնաց որ տակաւին տարիներու պէտք կայ մինչեւ որ սիպերիական երկաթուղին պատրաստ ըլլայ, և Ռուսիա ի վիճակի ըլլայ «դիմադրելու ամէն պատահականութեան»։ Խօսքը դարձեալ անգլիական քաղաքականութեան վրայ բերելով, կայսրը յայտարարեց թէ իրեն ըսած են որ Անգլիա փութոյ պնդութեամբ առաջ կը տանի իր գործունէութիւնը Հարաւ. Ափրիկէի մէջ, որովհետեւ կը խորհին թէ երբ Հնդկաստանը կորսնցնեն Հարաւ. Ափրիկէ կրնայ փոխարինութիւն մը ըլլալ իրենց։ Կայսրը յարեց.— Բայց ո՞վ Հնդկաստանը պիտի առնէ իրենց ձեռքէն։ Այդպիսի յատակագծի մը հետեւելու չափ անմիտ չենք»։ Ռուսիա Ափրիկէի մէջ ոչ է չահ չունի։ Բայց եթէ յաջողի հաշուութեան միջնորդ ըլլալ Իտալիոյ և Մենելիքի միջեւ, շատ ուրախ պիտի ըլլայ։ Յետոյ խօսակցութիւն մը տեղի ունեցաւ մէջերնիս Երիթրէի մէջ իտալական ջանքերուն անպատակ ըլլալուն վրայ։ Խօսքը Զարին ճամբորդութեան դառնալով, ըսաւ թէ մեր կայսեր հետ Բարլիզի մասին չկրցաւ խօսիլ, և հարցուց ինծի թէ Վիլհէլմ կայսեր Բարլեան այցելութեան դէմ ըսելիք մը ունէ՞։ Շատ ուրախ եղաւ երբ պատասխանեցի թէ Բարլեան այցելութիւնը իմ կարծիքով անխուսափելի է։ Զարը յետոյ ըսաւ թէ Բարլզի մէջ կ'առաջարկուի իրեն արտաքին գործոց պաշտօնարանը կամ ուրիշ պետական ապարանք մը բնակիլ, բայց մերժեց և ռուսական դեսպանատունը պիտի բնակի իր նախորդներուն նման։

* * * Ֆրանքբրուսիական պատերազմէն վերջ Վերսայլի մէջ բանակցութեանց առթիւ Հօէնլօէ Պիզմարքի բերնէն հետեւեալ սիրուն դէպքը կը պատմէ.—

Թիէր և Ֆաւրէ Պիզմարքի հետ կը խօսէին, և երբ չէր կրնար վերջապէս իր օձիքը ազատել անոնց թախանձանքէն, Պիզմարք ըսաւ անոնց թէ չի կրնար ֆրանսերէն լեզուով իրենց պերճախօսութեան դիմադրել և ասոր համար գերմաներէն պիտի պատասխանէ։ Եւ ակսաւ անոնց հետ գերմաներէն խօսիլ։ Թիէր և Ֆաւրէ ասոր վրայ յուսահատեցան։ Ֆաւրէ սկսաւ սենեակին մէջ երթալ գալ և Թիէր այլեւս բերանը չկրցաւ բանալ խօսելու համար, և առանց խօսելու ներկայացուց անոր քարթ մը, որուն վրայ գրուած էր Պիզմարքի պատանումը։ «Ասիկա ձեր գործին կուգա՞յ», ըսաւ Թիէր։ Պիզմարք պատասխանեց.— «Կատարելապէս», և ամէն բան դարձեալ կարգի մտաւ։ Այս պատճառաւ Թիէր և Ֆաւրէ յետոյ կրցան ըսել Պիզմարքի մասին.— «Ամբարտաւան բարբարոս մըն է։»

* * * Հօէնլօէ իր յիշատակագրութեան մէջ կը յիշէ նաև Կալլէսի իշխանին (արդի Էտուարտ է. թագաւոր) անպատշաճ մէկ խօսքը Պիզմարքի մասին։

ԽԱՌՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՋԵՆՋՈՒԱՆ.— Շիքագոյի Համալսարանը պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ այսուհետեւ երիտասարդներ և կիներ միեւնոյն դասարաններուն մէջ պիտի չհաւաքուին, այլ սեռերը աստիճանաբար պիտի բաժնուին, նոյն իսկ համալսարանին մասուռին մէջ մէկտեղ պիտի չկենան։ Վերջ ի վերջոյ երկու յարակից համալսարաններ պիտի չինուին մին այրերուն և միւսը կիներուն համար։ Այսուհետեւ, կ'ըսէ համալսարանին երեցը, երկու սեռերը դպրոցին մարգագետնին մէջ իրարու հանդիպելու բաղդը պիտի ունենան, և կը յուսանք որ հոն իսկ իրենց յարաբերութիւնները մաւորական ըլլան։ Շիքագոյի մէջ հիմա լրջութեան մասին ընդհանուր պէտք մը կը զգացուի։

ԲԱՆԱՄԱՅԻ ՋՐԱՆՑԸ.— Վերջապէս ամերիկեան կառավարութիւնը որոշեց Բանամայի ջրանցին չինութիւնը նուազուրդի դնել, փոխանակ ինք չինելու պետական ծախքով։ Իւրաքանչիւր ներկայացող ընկերութիւն պարտաւոր է ամբողջ ձեռնարկը ստանձնել։ Ամերիկացիներուն միայն յատկացուած չէ նուազուրդի մասնակցութիւնը։ Ներկայացողները պէտք է 5 միլիոն տոլար դրամագլուխ, և իրրեւ երաշխաւորութիւն 3 միլիոն տոլարի պարտաթուղթ տան կառավարութեան։ Ջրանցին չինութեան ծախքը 10 միլիոնէն մինչեւ 50 միլիոն անգլ. ոսկիի միջեւ կը խաղայ։ Միացեալ Նահանգները Բանամայի ֆրանսական ընկերութեան վճարեց 8 միլիոն անգլ. ոսկի անոր իրաւունքներուն իրեն փոխանցուելուն համար։ Ձեռնարկուները ազատ են չինացի գործաւոր բանեցնելու եթէ ուզեն, որովհետեւ կլիման չատ դէշ ըլլալով տարակուսելի է թէ ուրիշ ցեղէ գործաւորներ կարենան բանիլ այդ գործին համար։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Նովոյէ Վրէմիա խմբագրականի մը մէջ կը խօսի մէկ կողմէն Ռուսիոյ և Գերմանիոյ յարաբերութեանց, և միւս կողմէ Ռուսիոյ, Ֆրանսայի և միւս Տէրութեանց հետ ունեցած յարաբերութիւններուն վրայ։ Կը յայտարարէ թէ Պերլինի և Բեթերսպուրգի միջեւ բարեկամական յարաբերութիւնները միշտ ընտանեկան նկարագիր մը կրած են, և երբեք հիմնուած չեն իրական շահերուն վրայ, ոչ ալ հետեւաբար կրնան բռնադակուիլ ռուսուգերմանական պայմանագրութեան մը մէջ։ Գերմանիոյ հետ Ռուսիոյ բարեկամութիւնը Ռուսիոյ քաղաքական փիլիսոփայութեան արդիւնքը եղած է և պիտի ըլլայ դարձեալ մինչեւ որ այդ փիլիսոփայութիւնը փոխուի։ Այս յայտարարութիւնը ա՛նքան ճշմարիտ է որ Ռուսիա շարունակեց գերմանասէր ըլլալ, նոյն իսկ երբ ֆրանսական եղբայրակցութիւնը իր բարձրագոյն աստիճանին վրայ էր։

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Նիւ-Եորքի մէջ Տեարք Սէպպլօս և Ընկ. տնանկացան 800,000 անգլ. ոսկի բացով։ Այս Տունը հիմնուած էր 1850ին և մեծամեծ շահեր ունի Միացեալ Նահանգաց և Քուպայի մէջ։

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐ.— Ամերիկացի ճարտարապետ Սթէնֆօրտ Հուայթը սպանող միլիոնատէր Թոյլ դատավարութիւնը դեռ կատարուած չէ։ Իր կարգին պիտի սպասէ, որովհետեւ երեսունի չափ մարդասպաններու դատավարութիւնը պիտի ըլլայ։

ՄԵԾԱՆՈՒՆ ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ ՄԸ.— Տիկին Բիսթօրի, մեծանուն թատրգակը, Դ. առաւօտ Հռոմի մէջ մեռաւ 85 տարեկան։ Իր մահը ընդհանուր արձագանգ գտաւ Եւրոպայի մէջ, մանաւանդ Անգլիոյ մէջ, զոր մանաւորապէս կը սիրէր Բիսթօրի։ Քարբիանիքա պալատին սենեակները լեցուն են իր արտասովոր ասպարէզին յիշատակներով։ Բիսթօրի այդ պալատին մէջ մեռաւ։ Պարծանքով կ'ըսէր թէ իր խօսած հինգ լեզուներէն անգլիերէնը ամենէն աւելի սահուն կերպով կը խօսէր։ Իր մեծանուն բարեկամը և թատերական ընկերը Թոմմազօ Սալվինի, որ «Օթելլօ»յի մէջ ա՛նչքան մեծ էր որքան Տիկին Բիսթօրի «Մաքպէթ»ի մէջ, իր մահը լսելուն պէս բացագանչեց.—«Մերութեանս ամենամեծ, թերեւս վերջին վիշտն է։»

Տիկին Բիսթօրի անուն մըն էր միայն դերասաններուն արդի սերունդին, բայց ծԹ. դարուն ընդարձակ մէկ մասին հանրութեան աչքին մին կը համարուէր ա՛յն ամենամեծ դերասանուհիներէն, զորս երբէք ճանչցած է թատերաբեմը։ Թէ՛ իբրեւ կատակերգու և թէ՛ իբրեւ թատերգու իր կոչման խոստովանեալ իշխանուհիներէն մին էր, և իր ասպարէզին զէնիթին վրայ ոչ թէ միակ երկիր մը, այլ ամբողջ աշխարհ գաւանեցան զայն իբրեւ մին իրապէս մեծ համաշխարհիկ բեմի գեղարուեստագէտներէն։ Ինչպէս իրաւունք ունին կոչուելու Տիւզ և Սառա Պէռնառ։ Ո՛չ թէ միայն թատերաբեմին մոնոյ աշխարհին վրայ, այլ իրական աշխարհին մէջ իր կեանքը վիպերգութիւն մը եղաւ։

Ուրիշ չատ մը մեծանամբաւ դերասանուհիներուն նման, Ատելիտա Բիսթօրի դրէթէ «թատրոնի տախտակներ»ուն վրայ ծնած է։ Իր ծնողքը շրջուն դերասաններ էին, և երկու ամսուան էր երբ թատերաբեմին վրայ ցուցադրուեցաւ։ Զորս տարեկան հասակէն իր առաջին երեւոյթը ըրաւ թատրոնին վրայ։ Տասերկու տարեկանին իր հօրը շրջուն թատերախումբին «վարիչ Տիկին» էր։ Տասնըվեց տարեկանին Սարտանիոյ Արքայական թատրոնի խումբին առաջնակարգ մէկ անդամն էր։ Քսան տարեկանին Բարմոյի Դքսութեան մէջ արքունի խաղացողներուն գլխաւոր դերասանուհին եղաւ։ Բանըվեց տարեկանին անփառունակ և չրջուն խաղացողներուն այս զաւակը Մարքէզ տէլ Կրիլլոյի կինը եղաւ։ Այս մեծ ամուսնութիւնը վերջակէտը հարուցեաւ փայլուն յաղթանակի մը ասպարէզին։ Գեղարուեստի և ազնուականութեան այսպիսի զուգութիւններ հին օրերուն աւելի հազուադէպ էին քան հիմա, թէև ոչ բոլորովին անծանօթ։ Դերասանուհին անհետ եղաւ մարքիզուհիին մէջ, և ժամանակ մը իրօք այսպէս էր։ Այնպէս կը թուէր թէ մանկամարդ կինը, որ 1821ին ծնած էր Իտալիոյ Զիվիտալէ քաղաքը, և որ ա՛նչքան կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ ա՛նչքան մեծ բարձրութեան հասած էր, պիտի անհետանար հանրութեան աչքէն, Բայց հանրութիւնը չէր ուզեր որ այսպէս ըլլար։ Անգամ մը ևս խաղաց Լէկհօրնի մէջ մարդասիրական ներկայացման մը առթիւ։ Բայց այսպիսի երեւումէ մը վերջ այլեւս նահանջ չէր կրնար ըլլալ։ Թատերաբեմին վրայ իր վերադարձին աղաղակը անդիմադրելի եղաւ։ Երկրպագուները ողողեցին և գրաւեցին զայն սալօնի կեանքէն։ տէլ Կրիլլոյի Տանտիկինը անգամ մը ևս տուամի իշխանուհին եղաւ։

Բիսթօրի—ինչպէս միշտ այս անունով կոչուեցաւ.—Հռոմի կուռքը դարձած էր։ 1855ին Բարիզ գնաց, որ մէկ վարկեանի մէջ անոր գերին եղաւ։ Դրաւեց, տիրեց միջնաբերդին, որուն պէտք եղած էր երկար տարի Ռաքէլ, և Թէաթռ Ֆրանսէի խումբին միացաւ։ Բիսթօրի, որ ֆրանսերէնը կը խօսէր իր բնիկ լեզուին չափ սահուն և կատարելապէս, կրնար Բարիզ մնալ իր մնացեալ կեանքին մէջ։ Բարիզ անգամ բաւական ընդարձակ չէր իրեն համար։ Ֆրանսական մայրաքաղաքէն Հոլանտա գնաց, Հոլանտայէն Ռուսիա, անկէց Պէրլին, Մարտիտ, Կ. Պոլիս, և Լոնտոն, Մանչէսթր, և ուրիշ անգլիական մեծ քաղաքներ—միշտ յաղթանակով։

Ատլանտեանի միւս կողմը ա՛չ նուազ յաղթական էր իր գնացքը—Նոր Աշխարհը աւելցուց իր ծաղիները Հինին ծաղիներուն։ Ուսումնական թուականներուն սկիզբները Բիսթօրի քաջուեցաւ հրաժեշտի պտոյտ մը վերջ։ Իր ծերունեան 78րդ տարեդարձին առթիւ Անգլիոյ թագաւորն ու թագուհին մասնակցեցան ի պատիւ իրեն ազգային հանդէսի մը։ Բիսթօրիի կեանքը, վիպերգութեամբ սկսուած, միշտ վիպախառն էր։ Իր ամուսնութենէն առաջ սրտի չատ մը գործեր ունեցաւ, բայց երբ հանդիպեցաւ Ջիբբրիանիքա տէլ Կրիլլօ երիտասարդ Մարքիզին, առաջին զիրար տեսնելուն սիրահարեցան։ Մտադիր էին կարգուելէ առաջ քանի մը ամիս միասին անցընել, բայց պատահմամբ իրարու հանդիպեցան գիւղի մը մէջ — քահանայ և եկեղեցի կային հոն, և հանդիսքը զուգուեցաւ յանկարծ և առանց կանխամտածութեան։ 1849ին, Հռոմի մէջ խաղացած ատեն, Ֆրանսացիք պաշարած էին այդ քաղաքը։ Բիսթօրի թողուց թատերաբեմը և վիրաւորները դարմանեց հիւանդանոցներուն մէջ։ Բարիզ հասնելով, այդ մայրաքաղաքը Ռաքէլի հրապոյրին գերի եղած տեսաւ։ Ռաքէլ կռահելով որ նոր լուսաւոր մը ծագած է, բնականաբար զայրացաւ։ Գիշեր մը, երբ Բիսթօրի «Միրրա»ն կը խաղար, Ռաքէլ նստած տեղէն ցատկեց ունկնդիրներուն մէջէն, նետեց իր լիպրէթթօն, և դուրս ելաւ թատրոնէն — բայց երկու մեծ արուեստագէտներու քիչ ատենէն բարեկամացան։

Մառի Անթուանէթի դերը անթերի կատարելու համար Բիսթօրի երկու օր երկու գիշեր մէջտեղ չերեւցաւ։ Մտորիտի մէջ իրագէլլա թագուհին ա՛նչքան յուզուեցաւ անոր խաղալէն որ իրեն քով կանչել տուաւ, համբուրեց զայն, և ըսաւ որ խնդրէ իրմէ ինչ չնորհք որ ուզէ։ Բիսթօրի մահուան դառապարտուած զինուորի մը կեանքը խնդրեց, և ստացաւ։ Բարիզ առթիւ Բիլլիի մէջ նոյն կերպով ուրիշ դատապարտեալի մը կեանքը փրկեց։ Եղերական գիպուած մը խորունկ ապտաւորութիւն մը ըրաւ իրեն վրայ։ Նիւ Եորքի մօտ հայկերոյթի մը ատեն էր։ Հռոմայեցի երիտասարդ արուեստագէտ մը, որ Անգլիոյ մէջ իր կենդանագիրը նկարած էր, հիւրերուն մէջ կը գտնուէր։ Հիմա աշքատ ինկած էր, բայց ուրիշներուն նման ուրախ կը ձեւանար։ Վերջապէս այդ երիտասարդն ալ ոտք ելաւ և կատակախառն ոճով բաժակ առաջարկեց մեծ դերասանուհիին կեանքին։ Երբ ամէնքն ալ կը խնդային, երիտասարդը ինքզինքը զարկաւ և դիտապատ գետին տապալեցաւ։

Բիսթօրիի ամենամեծ դերերն էին Էլիզապէթ թագուհի՝ համանուն թատերգութեան մէջ, Մառի Անթուանէթ, Մառի Սթուարթ, Միրրա, Ֆրանչէսքա տը Բիմինի, Լէտի Մաքպէթ և Մեդէա։

ՔՐՈՆԻԿ

ՄԱՃԱՌ ԻՇԽԱՆ Բակոսցիի թիկնապահ Թոքոլիի Նիկոմիդիոյ Հայոց Գերեզմանատան մէջ ունեցած գերեզմանին վրայ կանգնուելիք կոթողը հինգ սնտուկներով Նիկոմիդիա ղրկուած էր։ Այդ կոթողը կանգնել տալու համար չաբաթ իրիկուն հոն ժամանեց Աւստրիոյ եւմտից նախարարութեան խորհրդական Պ. Բալոցի՝ իր ընկերներով։ Տեղւոյն Ս. Առաքելոցը կիրակի առտու այս մեծայարգ հիւրերուն ժամանումը իմանալով Առաքելական. Փոխանորդ Տ. Վահան քհն. Ներսէս էֆ. Զաքարեանի ընկերակցութեամբ բարի գալուստ մաղթելու ղրկեց։ Քիչ վերջ Պ. Բալոցի՝ իր մեծայարգ ընկերներով՝ Օննիկ էֆ. Պուլուտեանի ընկերակցութեամբ Առաքելորդ Հօր այցելութեան եկաւ, ուր արժանավայել հիւրասիրութեամբ մը պատուասիրուեցաւ։ Պ. Բալոցի՝ Առաքելորդ Հօր կողմանէ արժանացած հիւրասիրութենէն խիստ գոհ մնալով իր խորին շնորհակալութիւնները յայտնեց։ Նմանապէս շնորհակալութիւններ յայտնեց, Մաճառ իշխանին ամիսները 200 տարիներէ ի վեր Հայոց կողմանէ խնամօք պահուելուն համար։ Առաքելորդարանին սրահին մէջ կախուած էր՝ Ս. Առաքելորդին նուի

ջիկայ կիրակի օր բացման համար մասնաւոր յանձնաժողով մը դարձեալ պիտի գայ։ Առաջնորդ Հայրը Հայոց գերեզմանատան մէջ հանգչող Բակոսցիին նախկին դամբարանին լուսանկարը զանազան ձեւով քաշել տալով, ամէնքը գեղանկար չրջանակներով և դեղագիր յիշատակարանով զարդարուած գեղարուեստական նուրբ ճաշակով պճնուած տեղի մը մէջ ամփոփած ըլլալով, Յակոբոս էֆ. Յովակիմեանի և Ներսէս էֆ. Զաքարեանի հետ Պ. Բալոցի զբրկեց, որուն համար Պ. Բալոցի իր անունն չնորհակալութիւնը և երախտիքը հաղորդեց յիշեալ էֆէնտիներու միջոցաւ։

ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՄԲ կը ծանուցանենք թէ, ինչպէս պաշտօնականներով կը գրուի, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց Մուշիմմէ դիւանին Տնօրէն Վսեմ. Հմայեակ էֆ. Սէֆէրեանը կոչել Կայս. Պալատին Բ. թարգմանիչի և Օտար Մամլոյ դիւանին տեսչութեան բարձր պաշտօններուն, իր հանգուցեալ եղբօրը՝ Նշան էֆ. Սէֆէրեանի տեղ։ Վսեմ. Սէֆէր էֆէնտի երկար տարիներէ ի վեր պետական ծառայութեան մէջ կը գտնուի և իր ցոյց տուած կարողութեան ու հաւատարմութեան համար հասած էր Արտաքին թղթակցութեան դիւանի Տնօրէնի պաշտօնին և Պալայի ատիճանին արժանացած։ Այս նոր բարձրացումը արժանի գնահատումն է իր լեզուագիտական հմտութեան և ձեռնհասութեան։ Այս առթիւ մեր չնորհաւորութիւնները կ'ուղղենք Ն. Վսեմութեան։

ԳՈՒՄՐԳԱՐՈՒԻ Զորս Թաղերու Աղքատախնամը վերջաւս ձմռան առթիւ, ըստ սովորութեան բարեսէր ազգայիններու դիմում պիտի ընէ անոնց նուէրները ստանալով, թաղին ամէն ազգէ աղքատներուն ածուխ են. բաժնելու համար։ Աղքատախնամը, սակայն, ինչպէս կը լսենք, դժուարութիւններու կը բաղխի, երբ դիմում կ'ընէ Գումգապուի ու չրջակայ թաղերի ազգայիններուն անոնց նուէր-բաժնեգինները հաւաքելու։ Ասիկայ բնականաբար կը վհատեցնէ Աղքատախնամին անդամները, որոնք թէեւ կ'ուզեն օգտակար ըլլալ բուն աղքատ հիւանդներուն մատակարարելով անոնց դեղն ու սնունդը, բայց միւս կողմէ թաղեցին ալ զլանալու չէ իր օժանդակութիւնը երբ դիմում կ'ըլլայ իրեն։ Արդէն մեծ հաստատ մը չգոյանար պնակներէն ու զանձանակէն. և հարսնիքի և յուղարկաւորութիւններու առթիւ ալ չատ քիչ անգամ նուիրատուութիւններ կ'ըլլան. ուրեմն թաղեցին ալ միշտ պէտք է որ կարողութեան ներածին չափով օժանդակէ Աղքատախնամին, երբ դիմում ըլլայ իրեն։ Աղքատախնամը, Բամազանի ամէն վերջ, Մնակեան թատերախումբին միջոցաւ թատերական նըպաստ մը պիտի տայ Բերա Բէթի-Շանի ձմեռնային թատրոնին մէջ։ Այս առթիւ Աղքատախնամը դիմում պիտի ընէ պատկեալ իշխանութեան մօտ, թատերական հրամանը ստանալու համար։

—Աղքատախնամին նուիրատուութիւններ ըրած են.— Սմեն. Ս. Պաստրիարք Հայրը՝ կանոնց յատուկ պատարագի առթիւ 60 ղրշ., բարեսէր ոմն հացագին՝ ի յիշատակ իր հանգ. հօր՝ ձեռամբ Կարապետ էֆ. Պարոնեանի՝ 100 ղրշ. և Գրիգոր էֆ. Պըրգեանի յուղարկաւորութեան առթիւ՝ Տիրան էֆ. Նալիկեան՝ 20 ղրշ.։

ՄԱՑԻՐԱՔԱՂԱՔԻՍ հաւկիթի Հայ վաճառականները ասկէ առաջ սովորութիւն ունէին իրենց թէ՛ ներածած և թէ արտածած հաւկիթներէն մէն մի ենտուկէն որոշ գումար մը վար դնել, գնողին և վաճառողին հաճութեամբ ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցի պարբերականներուն։ Սակայն մէկ քանի տարիէ ի վեր գրասենեակի պաշտօնեաները, որոնք միայն իրենց ձեռքը յանձնուած դրամը առնել գիտեն, բարձի թողի ըրած են հաւկիթի վաճառականներուն այդ տարեկան նպաստին գանձման հետապնդումը։ Պատահմամբ հաւկիթի Հայ վաճառականէ մը տեղեկացանք սարը և յիշեալ ազգայինը կը զարմանար թէ ինչո՛ւ չեն պահանջեր այս գումարը, եթէ նոյն իսկ չատ փոքր ըլլայ, երբ կաթիլներն են որ հաւաքուելով հեղեղներ կը կազմեն։

Վստահ ենք որ Հոգաբարձութիւնը նկատի առնելով այս պարագան կարեւորը կը տնօրինէ։

ՊՐՈՒՍԱՑԻՆ Յովհ. էֆ. Պապիկեան կը գրէ մեզի.— Այս տարի եւս Պրուսայի Ազգ. Վարժարանը իր սովորականին համեմատ տօնեց դպրոցին տօնախմբութիւնը Ս. Դէորգայ տօնին առթիւ։ Այս առթիւ վարժարանի երկսեռ աշակերտներն ու ուսուցիչները ներկայ էին եկեղեցական արարողութեանց։ Պատարագէն վերջ՝ ամբողջ աշակերտները, դպրաց դասը ու քահանայից դասը ուղղուեցան դէպի դպրոց ուր հոգեհանգիստ և մաղթանքներ կարդացուեցան հանգուցեալ անուանեալ Դէորգ Կաթողիկոսի հոգւոյն։ Արարողութեան կը նախագահէր Տ. Յովհաննէս Եպիսկ. Արշարունի իր հետ ունենալով Ներսէս Մ. Վրդ. Խապայեանը, որ երէկ քաղաքս ժամանած ըլլալով հիւրասիրուած էր Առաջնորդարանի մէջ։

ՅԱՒՕՐ կը լսենք թէ Բերայի հեռագրատան ճարտարագէտներու դիւանին Տնօրէն և ծանօթ բանաստեղծ Մկրտիչ էֆ. Աճէմեան դժբաղդութիւնը ունեցած է կորսնցնելու իր ամուսինը Տիկին Միւնէվվէր Աճէմեանը, որ կարճատեւ հիւանդութենէ մը ետք կնքեց իր մահկանացուն։ Թուղարկաւորութիւնը, ինչպէս կը տեսնուի մահագդէն, կը կատարուի այսօր ժամը 4ին, Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին։ Այս տխուր առթիւ մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ալեւոր բանաստեղծին և Աճէմեան ընտանիքին։

Մկրտիչ էֆ. Աճէմեան, Օրիորդք Վիկտոր և Պէաթրիս Աճէմեան, Տեարք Սուրէն և Վաղինակ Աճէմեան, Տէր և Տիկին Տիգրան Աճէմեան և զաւակունք Տէր և Տիկին Բաշեան և ընտանիք, Արալանեան, Կէտէեան, Գուլումճեան և Շալճեան ընտանիքները, ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն զգառնալէտ մահ իրենց կողակցին, մօր, և ազգականին

ՏԻԿԻՆ ՄԻՒՆԷՎՎԷՐ ԱՃԷՄԵԱՆԻ

որ հանգաւ ի Տէր, յետ կարճատեւ հիւանդութեան, ի հասակի 65 ամաց, երէկ գիշեր։

Բարեկամք և ծանօթք կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին, որ պիտի կատարուի վաղը Երեքշաբթի, ժամը 4ին (Լ. Թ.), Բերայի Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցին, ուր արդէն փոխադրեալ է Հանգուցեալին խրմինը, և անտի պիտի ամփոփուի Շիշլիի Ազգային գերեզմանատունը։

Բերա, 2 Հոկտեմբեր 1906

Կը խնդրուի ծաղկեպսակ չղրկել։

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՍՔԱՍՊՈԼԼՈՒԵԱՆ - ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին երէկ չքեղօրէն զարդարուած ու լուսազարդուած և տոնական հանդիսաւոր օրուան մը երեւոյթը առած էր։ Տաճարին արտաքին դուռնէն մինչեւ ներսը Աւագ սեղանին առջեւ պարսկական թաւ գորգեր փռուած էին։

Ժամը 8ին տեղի ունեցաւ պսակադրութեան հանդէսը՝ Արշակ էֆ. Սթամպուլլեանի՝ Օր. Կիւլա Գուլումճեանի հետ, կնքահայրութեամբ փեսին եղբօր՝ Սարգիս էֆ. Սթամպուլլեանի։

Հարսնեւորները տակաւ հասնիլ սկսան կառքերով և հիւրամեծար երիտասարդներու կողմէ առաջնորդուեցան տաճարէն ներս իրենց համար յատկապէս պատրաստուած տեղերը։

Պսակի արարողութեան կը նախագահէր Տ. Հմայեակ Եպս. Դիմաքսեան, իր չուրջը ունենալով Տ. Ղեւոնդ Վրդ. Դուրեան, Տ. Մարկոս Վրդ. Գարագաշեան և ամբողջ քահանայից դասը ու դպիրներ զգեստաւորեալ։

Արարողութիւնները սկսան մեծ հանդիսաւորութեամբ և ներդաշնակօրէն։

Զեռնտուութիւնը կատարեց աղջկան տաներէց Տ. Տաճատ քհ. Փաշայեան, իսկ խրատականը խօսեցաւ փեսին տաներէց Դատարդիլի Տ. Վարդան քհ. Դերձակեան։

Յետոյ հանդիսադիր Սրբազանը չքեղօրէն զգեստաւորուած և բնաբան ունենալով «Որ ունի զհարսն նա է փեսան» խօսքը, խօսեցաւ գեղեցիկ խրատական քարոզ մը, որով դրուատեց երկու բարեհամբաւ գերդաստաններուն, Սթամպուլլեաններու և Գուլումճեաններու այս բարեբաստիկ միութիւնը. Ն. Սրբազնութիւն ըսաւ թէ յարգելի փեսան՝ Արշակ էֆ. ամիսներէ ի վեր իր աչքերը յառած էր Մարմարայի գեղածիծաղ ծովուն վրայ և կը սպասէր իրեն նշանածին, որ վերջապէս չոգիի թեւերուն վրայ և Յոնիական ափունքէն եկաւ դէպի Վոսփոր միանալու համար իր ազնիւ նշանածին։ Երբ ազնուուհի օրիորդը չոգենաւով անցաւ Գատըգիւղի առջեւէն ընականաբար իր նայուածքը յառեց այդ գիւղին վրայ որ իր ապագայ բնակավայրը պիտի ըլլար։ Եւ ահա վերջապէս հասաւ այս երջանկ օրը և երկու ամուլները Հայ Եկեղեցւոյ Ս. Պսակով եկած են պսակուելու։ Յոյս ունինք որ նորապսակ Տէր և Տիկին Արշակ էֆ. Սթամպուլլեանի կազմած ընտանեկան յարկը՝ բոյն մը պիտի ըլլայ երջանկութեան։ Ն. Սրբազնութիւն խօսքը ուղղելով ամուլին։ յորդորեց որ ամուսնական կեանքի ասպարէզին մէջ քալեն անսայթաք և երբեք չխոչտին ու չդեղուին այն ձախորդութիւններէն որոնք բնականաբար անպակաս են այդ ճամբուն վրայ գրանուողներուն։ Աչխարհք, ըսաւ, մեծ ովկէան մըն է, ունի փոթորիկներ ու փրփրայոյզ լեռնամման կոնակներ։ Բայց երբ երկու ամուլներ միրով իրարու կը փարին, եկեղեցին կ'օրհնէ իրենց միութիւնը, համերաշխօրէն կ'ընթանան կենաց ասպարէզին մէջ, ահա այն ատեն առ ոչինչ կը գրուին այդ բոլոր փոթորիկները և գոռացող մրրիկները։ Ուրեմն ընտանեկան յարկէն ներս փընտռելու է միշտ երջանկութիւնը և անդորրութիւնը, որովհետեւ անկէ դուրս աշխարհը անդունդ մըն է։ Յետոյ քարոզիչ Սրբազանը վերջացուց իր խօսքը մաղթանքներ ուղղելով նորապսակ ամուլին Ազն. Տէր և Տիկ. Ա. Սթամպուլլեանի և չնորհաւորութիւններ ուղղեց նաև Տէր և Տիկ. Բ. Սթամպուլլեանի և չնորհաւորութիւններ ուղղեց նաև Տէր և Տիկ. Ա. Սթամպուլլեանի։

Ներկայ հարսնեւորները յետոյ առաջնորդութեամբ հարսին ու փեսին, տաճարին քովերնի դուռնէն ուղղուեցան Թոքաթլեանի սրահը, որ ներկաները իրենց չնորհաւորութիւնները յայտնեցին նորապսակ ամուլին Տէր և Տիկին Ա. Սթամպուլլեանի և անոր ազնիւ ծնողացը։

Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին Տէր և Տիկին Բարսեղ Սթամպուլլեան (փեսին ծնողքը), Տիկին Զենոպի Ե. Գուլումճեան (հարսին մայրը. իսկ հայրը կը գտնուի Բարիզ՝ իր հիւանդութեանը դարմանումին համար), Տէր և Տիկին Սարգիս Սթամպուլլեան և օրիորդք, Իզմիրի պարսկական հիւպատոսարանին Ս. թարգման և հարսին հօրեղբօրորդին Ստեփան էֆ. Գուլումճեան, հարսին մայրը. իսկ հայրը կը գտնուի Բարիզ՝ իր հիւանդութեանը դարմանումին համար), Տէր և Տիկին Սարգիս Սթամպուլլեան և օրիորդք, Իզմիրի պարսկական հիւպատոսարանին Ս. թարգման և հարսին հօրեղբօրորդին Ստեփան էֆ. Գուլումճեան, հարսին եղբայրը՝ Լեւոն էֆ. Գուլումճեան, Պարսից դեսպանատան Ս. թարգման Յովհաննէս Խան, Բարեսեղ էֆ. Թէլեան, Կարապետ էֆ. Թահթապրունեան, Տիկին Մէրսէտէս Թահթապրունեան Օր.ք՝ Անանա և Լիսի Թահթապրունեան, Տէր և Տիկին Հ. Սթամպուլլեան և Օր.ք՝ Մարինոս ու Զարուհի Սթամպուլլեան, Յարութիւն էֆ. Սթամպուլլեան, Տիկ. Տիրուհի Սթամպուլլեան և Օր. Էլիզա Սթամպուլլեան, Օր. Աննիկ Սթամպուլլեան, Տէր և Տիկին Աստուածատուր Հարենց, Գրիգոր էֆ. Եվրէնեան, Տէր և Տիկին Յովհաննէս Թորոսեան և Օր. Թորոսեան, Տիկին Եղիսաբէթ Սթամպուլլեան, Տէր և Տիկին Պաղտասար Տէյիրմէնճեան, Տէր և Տիկին Պէնոն Տէյիրմէնճեան. Բարսեղ էֆ. Ս. Մանուկեան, Բարսեղ էֆ. Ղ. Մանուկեան և Օր. Բերուզիկ Մանուկեան, Օր. Թագուհի Նալպանտեան և Խոսրով էֆ. Գուլումճեան, Բարթիկ էֆ. Մնտիկեան և Օր.ք՝ Նուարդ ու Պէաթրիս Մնտիկեան, Տիկին Արաքսի Ս. Արզեան, Օր. Պաթմաղեան, Սարգիս էֆ. Գընաճեան, Ռոպերթ Թօլճեի Բ. Տնօրէն Մր. Ուիլեամ Էնսորսըն, Տէր և Տիկին Արմենակ Մանուկեան, Տէր և Տիկին Ցր. Սբէնչեան, Գասպար էֆ. Թոքաթեան, Աւետիս էֆ. Կիւլպէնկեան, Օր. Արմինէ Մխաքեան, Տէր և Տիկ. Գ. Ճիւմպիւշեան և Օր. Ճիւմպիւշեան, Տէր և Տիկ. Միհրան Մուրատեան, Տիրան և Եդուարդ էֆ.ք Մուրատեան, Տէր և Տիկ. Պաղտիկ Սիկան, Աբրահամ էֆ. Այվազեան, Տէր և Տիկ. Ց. Թէրզիմանեան և Սամուէլ, Գէորգ ու Կարպիս էֆ.ք Թէրզիմանեան, Տիկին Խրիսոս և Մ. Մինա Խրիսոս, Պետրոս էֆ. Գազանճեան, Նուպար էֆ. Կարապետեան և ուրիշ բազմաթիւ ծանօթ անձնաւորութիւններ։

Ներկաներուն տրամադրութեան տակ դրուած էր ճոխ պիւֆէ մը, ուրկէ հարսնեւորներուն առաջորէն կը մատակարարուէր փրփրալից շամպանիան։ Նուագախումբ մը միշտ զուարթ կատարներ կը հնչեցնէր։

Շնորհալի հարսը ընդունեց բազմաթիւ թանկագին նուէրներ։ Թէ՛ արտասահմանէն, թէ՛ գաւառներէն և թէ մայրաքաղաքէս բազմաթիւ չնորհաւորական հեռագիրներ ու քարթեր հասած էին նորապսակ ամուլին։

Մաղկեփունջ ղրկած էին Վսեմ. Գրիգոր խան Շամտանճեան, Տէր և Տիկին Մնտիկեան, Խոսրով էֆ. Գուլումճեան և ուրիշներ։ Իսկ Գալֆայեան Որբանոցի որբուհիները սաեղնանկար թաւշեայ բարձիկ մը նուիրած էին։

Նորապսակ ամուլը Սբլանտիսէն մեկնեցաւ Բերա Բալա, ուր հարսը ընտանիքով իջեւանած էր։

Խմբագրութիւնս այս ուրախ առթիւ իր չնորհաւորութիւնները կ'ուղղէ նորապսակ Տէր և Տիկին Սթամպուլլեանի և երկու կողմի պարագաներուն։

*** Արշակ էֆ. Բ. Սթամպուլլեանի ընդ Օր. Կիւլա Ց. Գուլումճեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Ազգ. Հիւանդանոցին. Այրի տիկին Ց. Գնաճեան 120, և Բարսեղ էֆ. Ղ. Մանուկեան 108 ղրշ.։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

15 Հոկտ. 1906

Հեռագրական գործակալութիւնը մինչեւ թերթիս տպուած միջոցին չհաղորդեց Բարիզի Սակարանին գիները։

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՔԱԹ

Միլքիյէ Թէգայիւտ սանտըղը մուհասէպէճիի սաատէթլու Նուրի պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի՝ մէճլիսի Մալիյէ ազալըղնա վէ իլավէյի մէմուրիյէթ օլարաք պու քէրրէ Այտըն վիլայէթը ճէլիլէսինատ թէչքիլ պույրուլան ազար նէգարէթինէ։

Տիվանը մուհասէպաթ ազասընտան սաատէթլու Իսան պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի՝ Միլքիյէ Թէգայիւտ սանտըղը մուհասէպէճիլիկինէ, Տիվանը մուհասէպաթ միւմէյյիզլէրինէն իզզէթլու Նուրի պէյ՝ Տիվանը մէգքիւր ազալըղնա թային պույրուլմուշլար որր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ. — Կայս. Պալատին երկրորդ թարգմանիչ և Օտար Մամուլի դիւանին Տնօրէն անուանուեցաւ Արտաքին թղթակցութեանց «Միւհիմմէ» ճիւղին Տնօրէն Սէֆէր էֆէնտի (Հմայեակ էֆ. Սէֆէրեան)։

ԿՐԹԱԿԱՆ ԲԺՇԿ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ.— Այս անունով Խորհուրդ մը կազմուեցաւ՝ պաշտօն ունենալով ծառայել կայս. երկիրներու առողջապահական վիճակին քաղաքային բժշկական վերատեսչութեան գործառնութիւններուն և օսմ. բժշկութեան յառաջդիմութեանը։ Այդ Խորհուրդը, որ չաբաթ, երկուշաբթի եւ Եշ. օրերը կայս. բժշկական վարժարանին մէջ պիտի գումարուի, կազմուած է Արտաքին գործոց Նախարարութեան թարգմանութեանց սենեակին առաջին քարտուղար և զինուորական, բժշկական ու ճարտարագիտական վարժարաններու բարոյագիտութեան ուսուցիչ Մաղհար պէյի նախագահութեամբ իսկ անդամներն են բժշկական վարժարանին դասախօսութեանց վերատեսուչ Ֆէրիդ Զօխրոս փաշա, խստաճանաչութեան ուսուցիչ և հեղինակութեանց քննիչ յանձնաժողովին անդամ Միրլիվա Ռիֆաթ Հիւսամէտտին փաշա, մինքրոպաբանութեան ուսուցիչի օգնական Արիսթիտի փաշա, Զիեա Նուրի և Արիֆի փաշաները, գնդապետ Ֆախրի, Եուսուֆ Բաամի ու Շեվզը պէյերը և դեր-հազարապետ Ճէվատ Մաղհար պէյ։ Խորհուրդը, չաբաթ օրը իր առաջին նիստը գումարեց։ Ֆախրի ու Մէհմէտ պէյերը քարտուղարի պաշտօն պիտի վարեն։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Էմբէրեալի մարքիզը որ Սէլանիկի մէջ իտալական վարժարանին բացումը կատարած էր կիրակի օր, երէկ Պոլիս դարձաւ։

ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ԱՐԺԻՔԸ.—Զեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ կալուածներու արժէքը սահմանելու համար անհրաժեշտ է աւելի նպատակայարմար դրութեան մը հետեւիլ, յարմար դատեց քաղաքներու մէջ թաղերը ատիճաններու բաժնել և ըստ այնմ սահմանել կալուածներու արժէքը. օրինակի համար առաջին կարգի թաղի մը մէջ գետինի մը իւրաքանչիւր քառակուսի կանգուէնին երեք ոսկի հաշուելով, ըստ այնմ արժէքը սահմանել, որով թէ՛ գնահատման գործողութիւնը աւելի պիտի կանոնաւորուի և թէ ամէն մէկ թաղի մէջ չէնքերը միեւնոյն ատիճանին մէջ պիտի գտնուին. Այդ մասին նախապէս պատկանեալ պաշտօնեաներուն կարծիքը պիտի առնուի։

ԲԱՐԻԻՂ.— Քաղաքապետութիւնը նկատելով որ ոմանք քարիւղի թիթեղեայ տուփերուն մէջ ջուր կը խառնեն, որով հանրութիւնը կը մնասուի, պէտք եղած տեղը հրամայեց արգիլել այդ խարդախութիւնը և հեղինակները օրէնքին տրամադրութեանը ենթարկել։

ՇՈՊԵՆԱՒԱՑԻՆ ՆՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.—Ասալիոյ երեւելիներէն Լօմէր էֆ. ընկերութիւն մը կազմեց՝ օսմ. չոգենաւային երթեւեկութիւն մը կատարելու Իզմիրի, Ասալիոյ և Աղեքսանդրիոյ միջեւ։ Այդ նպատակով նոր չոգենաւ մը գնուեցաւ Ասալիա անունով, որ հիմա կը նորոգուի Իզմիրի նաւահանգիստին մէջ։ Ընկերութիւնը երկու չոգենաւ ալ գնած է Անգլիայէն, որոնք քսան օրէն Իզմիր պիտի ժամանեն։

ՍԵԻ ՇՈՎԻ Մավրոմիլոս անուն տեղը ելեկտրական լոյսով փարոս մը սկսած է չինուիլ, որպէս զի փոթորիկի ատեն նաւերը չվանգուին և փոթորիկի ատեն նեղուց մտնելու փորձով եղերք չիջնեն։

ԹԱՆՁՐ ՄՇՈՒՇ մը կը տիրէր երէկ առտու Պոլսոյ վրայ, որով նաւարկութիւնները յապաղեցան։ Գատըգիւղի 4 թիւը խրեցաւ Սէրայ-Պրունիի ուսումնարանին առջեւ, մշուշին պատճառաւ։ Չոգենաւին մէջ իրարանցումը մեծ էր։ Նաւաձիգներ և Մախսուսէի Պաղտաս չոգենաւը փութալով ազատեց 4 թիւը։

ԱԶԳ. — Վաճառականներու մէջ պաշտօնավարելու համար տեղական լեզուներու տեղեակ փորձառու երիտասարդ բլասիէ-հաւաքիչներ (placier-encaisseurs) կը փնտռուին. լաւ յանձնարարական անհրաժեշտ, որոշ ամսական թոշակ և Քօմիսիոն պիտի վճարուի։ Դիմել ամէն օր ժամը 10էն մինչ կէսօր (Լ. Թ.) Թարագճըլար Պիրաէրլէր խան թիւ 2։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ 14 Հոկտ.— Պաշտօնական հերքումներու հակառակ, այս տեղի պաշտօնական չրջանակներուն մէջ կ'ըսուի թէ Գերմանիոյ արտաքին գործոց Նախարարին Վիէննա ու Հռոմ կատարելիք ուղեւորութիւնը քաղաքական նպատակ մը ունի և երեք տէրութեանց միջեւ կապերը ամրապնդելու համար։

— Լօրտ քաղաքապետը և Լոնտոնի քաղաքապետական ժողովին 70 անդամները հոս եկան երէկ, և կայսրանէն ընդունուեցան Բարիզի քաղաքապետական ժողովին նախագահին և անդամներուն կողմէ։ Ժողովրդական խուռն բազմութիւն մը խանդավառ ցոյցերով ընդունեց Անգլիացի հիւրերը։

ԲԵՌԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Գերման նախկին վարչապետ իշխան Հոհէնլոհէի յիշատակագրերուն հրատարակումը պանդուխտութեանց առիթ տուած է։ Սակայն, ընդհանուր կարծիքը այն է թէ անոնք չեն կրնար ազդել Ռուսիոյ քաղաքականութեան վրայ։

ՀՌՈՄ.— Կը հերքուի այն լուրը թէ Մենելիք կայսրը օտար ազդեցութեան մը պատճառաւ է որ չի վաւերացներ Հապէշիստանի մասին Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջև կնքուած պայմանագրութիւնը։ Մենելիք կայսրը յայտարարեց թէ այսպիսի կարեւոր որոշում մը չի կրնար տալ, մինչեւ որ իր խորհրդականներուն կարծիքը չառնէ անձրեւային եղանակէն վերջ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Պիւլով իշխանը այսօր մեկնեցաւ Համպուրկէ, վերջնապէս Պերլին հաստատուելու համար։

ՈՒԱՇԻՆԳԹՐԷՆ.— Ծովային Նախարար Մր. Զարլս Պոնարթի ճառ մը արտասանելով ի պատիւ Սպանեամերիկեան պատերազմին մէջ կռուած զօրականներուն տուած հացկերոյթի մը առթիւ, յայտարարեց թէ Ամերիկա միշտ պէտք է պատրաստ ըլլայ ինքզինք պաշտպանելու, և ասիկա լաւագոյն միջոցն է խաղաղութեան պահպանման։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Նոր արմատական կուսակցութեան մէկ գումարումին մէջ նախկին նախարարապետ Մ. Սթոեանովիչ, ըսաւ թէ խորհրդարանական ճամբով չէ որ պաշտօնի անցած են Սերպիոյ հին արմատականները Արտաքին գործոց նախկին նախարար Մ. Զուեսովիչ ալ յայտարարեց թէ նոր արմատականները պէտք է մաքառին հին արմատականներուն դէմ, ինչպէս ըրին 1903ին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

(Հոկտ. 2 Երկուշաբթի

ՅՈՐԵՆ

Առաջին ճերմակ	օքան	37—
Երկրորդ »	»	35—36
Խառն	»	34—
Զավտարը	»	31—32
Կարծր առաջին	»	39—
Կարծր միջին	»	36—37

Երէկ 25 վակոն Անատոլուի ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ	ՂՐՇ.
Տեղական գերմա Ա. պարկ	68—70
» » Բ. »	66

ԹԵՓ

Օքան 17½ փարա

ՊԵՐՈՒԹԻ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԹՐԱՄՈՒԻՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱԶԳ.— Պէրութի ելեկտրական թրամուէյներու և ելեկտրականութեան Ընկերութեան բաժնեթուղթերէն ստորագրուողներուն կը ծանուցուի թէ բաշխումի վճարումը սապէս պիտի կատարուի.—40 ֆրանքը (վճարելի 4.40) պէտք է վճարուի հոկտեմբեր 16ին, երեքշաբթի Օսմ. Պանքային և Սելանիկի Պանքային կիչէներուն, Դալաթիա. Ցապաղած վճարումներուն համար հարիւրին 6 տոկոս պիտի հաշուուի,

Երրորդ եւ վերջին վճարումը, 40 ֆրանք, պէտք է կատարուի յառաջիկայ նոյեմբեր 15ին։ 1—6

Կ. Պոլիս 2 Հոկտ. 1906

ՊՕՄ ՏԸ ՖԻԿ

ՏՈՒՓԸ 50 ՂՐՇ., ԿԷՍ ՏՈՒՓԸ 27 ՂՐՇ.

ԳՈՒՅԶԿՈՒՆՃՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Մանզումէն ամէն առտու կանուխ կարելի է գտնել Գուլգունճուք նաւամատոյցին կից, ծանօթ ֆէյտէի Միքայէլ էֆ. Խարեանի խանութը, ուր կը ծախուի նաև ամէն տեսակէ ընտիր ֆէյսեր և ամէն խնամք կը տարուի յաճախորդները գոհ ձգելու համար։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԳՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Օ.Ո.		101.31
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	101.25½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	101.32½
» էն վար գինը	»	101.26

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	145.—
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	144.87½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	146.25
» էն վար գինը	»	146.—

Շերքէթը Խայրիէ	Օ.Ո.	40.50
Շերքէթը Խայրիէի Համիտիէ	Օ.Ո.	5.15
Միտիլլիի Պանքա		5.75
Սելանիկի »	ֆր.	173.
Քոմէրսիալ	Ա.Ո.	9.07
Քարասու Բրէվիլէժիէ	ֆր.	168.—
» Օրտինէա	»	158.—
Իզմիրի քարափ	»	596.
Օսմ. Ապահով. Էնկ.	Օ.Ո.	4.55
Ժիւբսսանս Թրամվայ	» »	6.25
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	11.05
» պարտաթուղթ	ֆր.	490.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	319.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա.Ո.	18.37½
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	448.—
Թրէֆի Ֆոնսիէ Էմբրս. 1886		329.50
» » » 1903		267.75
Թրանսվալ		56.—

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	265.—
Պանք Նաս. Կրէս.	»	437.—
» » » Նոր Օ.Ո.		4.06
Լաւրիոմ	ֆր.	76.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն		ղ. փ.
Ֆրանսական ոսկի		87.12
Անգլիական ոսկի		109.32
Բօլ		90.20
Մէճիտիյէ արծաթ		107.13
Բուպլի թղթադրամ		8.67
Քրիմից		50.

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	109.25
Բարիզի » »	ֆր.	22.97½
Վիէննայի » »	քուրօն	21.92
Պերլինի » »	մարք	18.67

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

13 Հոկտեմբեր 1906

Ֆրանսական Ռանթ	3 %	95.75
Օսմ. միաց. գոնս.	4 % բաց.	93.87
» » »	գոց.	93.75
Բումէլիի երկաթուղի	ֆր.	146.—
Բէյճի պարտաթուղթ	»	449.—
Օսմանեան մաքս	»	—.—
Օսմանեան Պանքա	»	664.—
Քրէտի Լիոնէ	»	1167.—
Բարիզի Պանքա	»	1558.—
Աւստրիական Ռանթ	4 %	—.—
Իտալական »	5 %	102.60
Ռուսական »	4 % 1901	71.50
Սպանիակ. արտ. փոխ.	4 %	95.—
Պալիա Քարա Այտըն	ֆր.	714.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

13 Հոկտեմբեր 1906

Անգլիական Ռանթ		86.43
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց.Գ.Կ.		93.06
» » » գոց.	»	93.—
Օսմ. Պանքա		16.50
Պուլկարական 1892		101.—
Ռուսական 4 % 1898—89		72.75
Ցունական Ռանթ		40.75
Զարթրրթ		1.59
Թրանսվալ		2.06
Ռանամայն		6.12
Ճաքոնական 4 %		89.—

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

13 Հոկտ. 1906

Օսմ. Բէյճի		419.—
Բումէլիի երկաթուղի		161.—
Վիեննական պանք		558.—

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

13 Հոկտ. 1906

Գերմանական 3 %		86.60
Օսմ. Միաց Գոնս.		94.30
Օսմ. փոխառութիւն 1903		—.—
Բումէլիի երկաթուղի		144.30
Ռուսական 4 % 1902		—.—
Անատոլ. Երկ. Պարտ. Ա

ՍԹԱՄՊՈՒԼ
33, 35, 37
ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ՓՈՂՈՑ
ԳՈՐԳԵՐ

ԿԱՀԱԻՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՎԱՐՊԱ.—ԼԻՆՕԼԷՕՄ, ՎԵՐՄԱԿ ԳԱՐԱՍԵԱՑ ՀԱՄԱՐ ԾՈՊԵՐ (ՍԱՁԱՔ) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԵՆ ԹՈՒՂԹԵՐ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՌՈ ՖՐԱՆՔՈ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ԲԵՐԱ
ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ
ԱՆԱՏՕԼՈՒ ԲԱՍԱՖ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍՊՕՐՆԵՐ
36—3

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԻՆ ԵՒ ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԵԱՆ
(ՊԷԼ, ՍՈՂՈՒԳԼՈՒՂԸ)
ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԴԵՂՄԱՆՈՒՄԸ

Առաջին այցելութիւնը ՋՐԻ է

Մենդական գործարաններու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկ

ՏՈՔԹ. ԳԱՌԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

որ մինչեւ հիմայ 5000ի մօտ այս կարգի հիւանդներ արմատապէս բուժած է, ինչ որ վաւերականօրէն ալ ապացուցուած է, գիտական վերջին նորութեանց չնորհիւ ԽԻՍՏ ԿԱՐՃ ԺԱՄԱՆԱԿԱՄԻՋՈՑԻ մէջ, և առանց ցաւ պատճառելու ենթակային, հիմնապէս և անգամ մըն ալ չկրկնելու խոստումով կը բժշկէ թէ՛ հին և թէ նոր ջերմամիզութիւնը (Պէլ սօղուգլուղու), *Դաղղիական ախտ, ամէն տեսակը, սերմնահոսութիւնը, և բազափորձութիւնը, առնական անկարողութիւնը, և մանաւանդ դժուարամիզութիւնը։*

Ամէն օր, բաց ի կիրակի օրերէն, կը գտնուի Գեղեցիկ դեղարանը, Կեդրոն Փաշա Պոշի ժամը 3ին մինչեւ 6, ու Պանճիկ-Դարու Մերհամէտեանց-Պիանճի դեղարանը ժամը 7ին 11։

50—1

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԱՏԸ ԳԻՒՂԻ

Վարժարանիս 37րդ տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 4ին, ըստ հին տոմարի, երկուշաբթի օր։

Առաջիկայ շրջանին մէջ աւելի ուժգնի որոշ ֆրանսերէն լեզուի,— երեք այցելու ֆրանսացի ուսուցիչներէն գուրս, չորրորդ մ'ալ աւելցնելով՝ Միսյուն,— ինչպէս նաեւ գերմաներէն լեզուի, թուաբանական ուսմանց և տոմարագրութեան, որոնց կարեւորութիւնը անժխտելի է՝ տեղւոյս պահանջներուն նայելով։

Վարժարանիս առաւելութիւններէն մին է նաեւ իր օդասուն, գեղատեսիլ առանձնացած դիրքը, հեռու աղմուկէ ու ժխորէ։

Առաջիկայ տարւոյն՝ պարտէզին մէջ պիտի շինուի նոր ծածկ (présu) մը, աշակերտաց ձմեռնային զբօսանքին համար, պիտի ըլլան նաեւ ուրիշ առողջապահիկ նորոգութիւններ։

Վարժարանիս մէջ կ'աւանդուին հայերէն, թուրքերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն, անգլիերէն և իտալերէն լեզուները, և այն բոլոր ուսումներն ու գիտութիւնները, որոնք կ'ուսուցուին եւրոպական մեծագոյն վարժարաններու մէջ։ Ասոնց հետ մեծ տեղ մը որուած է նաեւ գեղարուեստից,— գծագրութեան, գեղագրութեան, ձայնական ու գործնական երաժշտութեան,— ինչպէս նաեւ մարմնամարզի, որոնց համար առանձին վճարում չկայ, ի բաց առեալ դասնակի, ջութակի, եւն. դասաւանդութիւնները։

Վարժարանիս շրջանաւարտներէն որոնք արժանաւոր ու յարմար կը դատուին Տեսչութենէս, կը ղրկուին Վենետիկի Մուրատ. Ռափայել. վարժարանը, և անկէ կ'անցնին — լրացուցիչ երկամեայ շրջանը աւարտելէն վերջը — Եւրոպոյ այլեւայլ համալսարանները, նոյն վարժարանի Տեսչութենէն յատկացուած առանձին թաշակով (bourse)։

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ստանալ ուզողները կրնան դիմել ուղղակի Գասագիւղ (Մօտա) վարժարանիս Տեսչութեան, Երեքշաբթի, Չորեքշաբթի և Ուրբաթ օրերը, և կամ Բերայի Մխիթարեան վարժարանը (Սագըզ Աղաճ թիւ 34) և առնուլ անկէ վարժարանիս Յայտագիրը։

Վերատեսուչ
Հ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ծ. Վ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՆԻՒԹԵՐՈՒ ԵՒ ՖՐԷՕՊԼԷԻՆ ՆԻՒԷՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Դիմել
Ա. Մ. ԳԱՐԻՊԵԱՆ վաճառատունը
(Aux Articles de Beaux Arts)
44 Եւրքսէք Գալաթրում, 44 Ղալաթիա
20—7

ԲԷԹՐՕԼ ՈՒՐՈՒԼ
ՄԱՍԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
PETROLE OURAL

Երբ մազերի դէզ լուս մը լուսաբ ԲԷԹՐՕԼ ՈՒՐՈՒԼի հականեխիչ և զօրաւորիչ հեղուկով, վստահ եղիք թէ անոնք բնաւ պիտի չթափին և ձեր գլխուն ծակոտիները աւելի պիտի զօրանան։

Ցիչեալ հեղուկը վաւերացուած է Ֆրանսական Բժշկական Կամասէն և այսօր ամէն կողմ կը գործածուի։ Եթէ հեռաթափութենէ բռնուած էք, գործածեցէք այս հեղուկը և կատարելապէս պիտի բուժուիք, և ձեր մազերը աւելի պիտի զօրանան, քանզի և ձեր դէմքին գեղեցկութիւնը պիտի աւելնայ։

Կը ծախուի բոլոր սափրիչներուն և գեղավաճառներուն քով։ Ընդհ. ներկայացուցիչ C. Basiliades et Cie. *Կ. Պոլիս, Գալաթա-Փարու, Շիրին խան, թիւ* 11։ 25—21

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
Պ. ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՏԱՆ
(906—907) դպրոցական շրջանի առթիւ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԿՐՕՆԻ ՈՒՍՈՒՄՆ
որ կը պարունակէ

1. Քրիստոնէական վարդապետութիւն.— 2. Սրբազան Պատմութիւն.— 3. Եկեղեցական Պատմութիւն։

Տարրական Դասընթացք 4 դրուշ
Միջին » 6 »
Բարձրագոյն » 12½ »

«Դուն պիտի ըլլաս» բարոյադէս, անտեսապէս. Միջին Դասընթացք 6 դրուշ։

Բոլորովին նոր մեթոտով պատրաստուած ձեռագրով միասին Պատկերազարդ Բիբլական հատը 10 փարա, 100ը 15 դրուշ անգնէն։

Տեսր Ասեղնագործութեան.—Դիպաբեց Մ. Ոսկինար. պրօտէի, արանց, կանանց յատուկ շապիկներու, բանմոֆի, սեղանի սփռոցի և այլ զարդերու, ինչպէս նաեւ սկզբնատառերու ճոխ օրինակներ. Գին 25 դրուշ։

Զարս Աւետարաններու ծագումն ու վաւերականութիւնը.— Գրեց՝ Ղեւոնդ Վրդ. Դուբեան. Գին 2½ դրուշ։

Ինտրա Ներաշխարհ. Գին 12 դրուշ։

Խուցիս դուրս պատկերներ. Մ. Իսպիրեան. Գին 2½ դրուշ։

ՄԱՄԼՈՑ ՏԱԿ
Ընդարձակ Դպրոցական
«ԳԻՒՐ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՍ» Բարձրագոյն դասընթացք։

«ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ» ընդարձակ նամակներ, հայերէն, ֆրանսերէն, Անգլիերէն և Գերմաներէն։

10—7

ՁԻԵՏ ՁԵՐ ՈՒԶԱԾԸ

Ունենալ գրատուն մը ուր անմիջապէս, և առանց խարուած ըլլալու երկիւղի, կարենաս հայթայթել գրենական պէտքերդ, դիւրամատչելի պայմաններով,— պզտիկ առաւելութիւն մը չէ։ Ահա այդ տեսակ գրատուն մը բոլոր պայմանները կը լրացնէ

ԿԵՂՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

Որուն տէրը, Յովհաննէս Գալբճեան, իրեն նշանաբան ընտրած է յաճախորդին գոհունակութեան և յանուն մէջ փնտռել իր օրինաւոր վաստակը։

ԳԻԼԸՃԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ ամէն կարգի հայերէն, թուրքերէն և ֆրանսերէն գիրքերէ զատ, կը հայթայթէ Մանկապարտէզի նիւթեր, Աշխարհացոյց քարտէսներ, բնագիտական և բնապատմական պատկերներ, ձեռագործի նիւթեր։ Կ'ստանձնէ նաեւ տպագրական ամէն տեսակ գործեր։ Դասագիրքերու ճոխ մատակարարութիւն։ Սխալ հասցէի չդիմէք, Մեծ Նոր խանի դրան կից, Կեդրոնական նոր գրատուն Յովհաննէս Գալբճեանի։

30—13

ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Սգերլին

Դրամագլ. աւելի քան 13,000,000
Տարեկան գանձում տոկոսէ և ապահովագրեալ 4,162,578
Անգլ. ապահովագրական ընկերութիւնս հրդեհի դէմ իւ կեանքի վրայ
Ուր այժմ ձուլուած է ՌՈՅԶԼ ապահովագրական ընկերութեան հետ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեփականութիւններու վրայ,— քարաշէն և փայտաշէն կալուածներ, առեւտրական թուղթեր, տպրանքներ, եւն. եւն։

Լանքաշիր միշտ նպաստաւոր եղած է ամէն իրաւունք տրուած և արդար կերպով կարգադրելուն համար։

Իր գրամագլխին՝ 13,062,125 անգլ. ոսկիի բարձր թիւը բաշխուած ապահովագրութիւն մը կ'երաշխաւորէ ապահովագրեալներուն։

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՔ
ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ, թիւ 1' ՆՕՐԹ ՃՕՆ ՍԹՐԻԹ
ԼՈՆՏՈՆ, 28' ԼՕՄԹԱՐՏ ՍԹՐԻԹ
ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԳԵՂԵՑ ՍԱՂԼԻՔ ԵՒ ԷՆՆ.
Նո. 4 և 5 Քիւչիւք Թիւնէլ խան
Դեր-Գործակալ Էֆիրնիկի
ՄԱԳՍՈՒՏ Ճ. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ
Ուրիշ դեր գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ այլեւայլ քաղաքներուն մէջ։

12—50

PROVIDENTIA
ԲՐՈՎԻՏԷՆՋԻԱ
ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ՎԻԵՆՆԱ

Բրովիտենցիա Ընկ.ը կ'ընդունի լաւագոյն պայմաններով ամէն տեսակ ապրանքի ապահովագրութիւն թէ՛ չոգենաւի և թէ առագաստանաւի վրայ։

Աւելի տեղեկութեան համար դիմել ընկերութեան ընդհանուր և լիազօր ներկայացուցչին

ԻՆԵԱՍ Ա. ՏԱՆՏՐԻԱ
Տէյիրմեն խան թիւ 10, 11, 12, Ղալաթիա
5—50

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ

ՁԸՐԱԱԹ ՊԱՆՔԱՍԸ ԲԻՅԱՆՔՈՍԸ
ՀԱՄԸԼԱԹԸ ՄՈՒՇԱՀԻՐՅԱՆԻ ՄԷՕԱՐԻՖԸ ԽՈՓԵԱՆԻՅԷՍԻՆԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԸՐ

Իբրահիլէէր Տէրսաասէթսէ Զբրաաթ Պանքասը իտարէի մէրէգիյէսիյէ Քէօբրիւէրի բիանգօ շիւպէսինճէ վէ Օսմանլը Պանգասընճան վէ թաշարլարտա մէզմիր պանգալար շիւուպաքընճան թէէտիյէ օլունուր.

ՏԷՕՐՏԻՒՆԱՅԻ ՔԷՇԻՏԷ 1 ԹԸՇՐԻՆԻ ՍԱՆԻ 322 ԹԱՐԻԽԻՆՏԷ ՏԷՐՍԱԱՏԷԹՏԷ

Թիճարէթ վէ Նաճաա ճէզարէթը ճէլիլէսի տարէսպէտէ ալէնէն իմա իտիլէճէք տիր։

ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ՄԷՃՄՈՒԸ ԱՏԷՏԻ 175,000
ԻԲՐԱՄԻՅԷ ԳԱԶԱՆԱՃԱԳ ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏԻ 35,000

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻԲՐԱՄԻՅԷ 300,000 ՂՐՈՒՇ

Ճնճի իբրամիէ	Յիւճիի իբրամիէ	Գինճի իբրամիէ
100,000 Ղրշ.	50,000 Ղրշ.	20,000 Ղրշ.

ԻԲՐԱՄԻՅԷԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏ ՎԷ ՄԷԳԻՏԱՐԸ

1	Աճճէ	300,000	Ղուրուշ	Իբրամիէ		
1	»	100,000	»	»		
1	»	50,000	»	»		
1	»	20,000	»	»		
6	»	60,000	»	»	պէհէրի	10,000 ղուրուշ
10	»	50,000	»	»	»	5,000 »
20	»	40,000	»	»	»	2,000 »
60	»	60,000	»	»	»	1,000 »
400	»	200,000	»	»	»	500 »
3000	»	240,000	»	»	»	80 »
31500	»	630,000	»	»	»	20 »
35,000		1,750,000				

Քէչիճէ մասամէլէօր Զբրաաթ Պանգասը Մէէլիս Իսարէսի Էէլէքթրիկ մուհաբէպէճիսի վէ Մալիէ Նէզարէթը ճէլիլէսիյէ Տիվանը Մահէսէպաթատան վէ Օսմանլը Պանգասընճան թէպին օլունան զէվմաթ հու